

Appell

www.folkehjelp.no
Nr. 2, 2012

Kampen om naturressursene

**Problematisk med
mottak på anbud**

**Honduras: Verdens
mest voldelige land**

**Etiopere frykter
hjemsendelse**

Appell

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr. 2, 2012. Årgang 72

Tidligere *Melding, Helse, Helse
Miljø Trivsel, Norsk Folkehjelp og
Magasinet Norsk Folkehjelp*

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Storgata 33 A, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Faks: 22 20 08 70

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Øystein Sassebo Bryhni, Tine Solberg Johansen, Kristine Lindberg, Cecilia Skepp-Antonisen, Marte Ingul, Sissel Fantoft, Eivor Eriksen, Linn Stalsberg, Erik Sundt, Hilde Jørgensen, Helle Berggrav Hansen, Linda Olson, Pete Müller, Kari Nøst Hegseth, Eirik Sjøvik, Werner Anderson, Nestor Napal

Grafisk utforming: Heydays.no

Trykk: Aktietrykkeriet AS, Fetsund

Opplag dette nummer: 35 026

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 30. mars

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss på telefon 22 03 77 00, eller besøk oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Foto: Tine Solberg Johansen

Foto: Erik Sundt

Foto: Pete Müller

Innhold

LEDER

Dagen for internasjonal solidaritet

1. MAI MARKERER Norsk Folkehjelps årlige innsamlingsaksjon. I år fokuserer aksjonen på menneskers råderett over egne naturressurser.

Allerede før Sør-Sudan hadde feiret sin uavhengighet i fjor sommer, hadde internasjonale selskaper sikret seg råderett over store landområder i det nye landet. Landområder der mennesker allerede bor og lever av den samme jorda og langt fra alle de fremmede investorene har tatt seg bryet med å spørre eller informere lokalbefolkningen.

Internasjonale oljeselskaper har allerede i flere tiår utvunnet oljen i Sør-Sudan og før frigjøringen gikk mesteparten av inntektene rett ut av Sør-Sudan til regimet i Khartoum. Nå kan Sør-Sudan endelig selv disponere inntektene fra landets naturrikdommer, men regimet i Khartoum saboterer dette ved å trappe opp konfliktnivået mellom landene som nå står på randen av fullskala krig.

Honduras blir betegnet som verdens mest voldelige land og selv om dette for det meste skyldes narkotikakriminalitet, er det livsfarlig for en bonde å stå opp og forsvare sin rett til å bruke jorda. I påsken ble ytterligere fire mennesker som slåss for bøndernes menneskerettigheter drept i Aguándalen.

Bare siden påsken i år har minst 6 mennesker blitt drept av politiet eller paramilitære grupper i et forsøk på å skremme folket fra å kreve sine rettigheter. De beskytter de rike landbesitterne som har manipulert til seg stadig større landområder i den fruktbare dalen.

I Norge kjenner vi godt til hva slags velsignelse naturressursene kan være for alle dersom de blir klokt forvaltet og kommer alle til gode. 1. mai markerer vi for å kjempe for våre egne rettigheter, men også for å vise solidaritet med folk over hele verden som også slåss for sine rettigheter. I motsetning til oss, gjør de det ofte med livet som innsats.

Torunn Aaslund
Redaktør

FORSIDEBILDE

Ungene fra Tindilo leker på restene fra borgerkrigen. Her har norske Green Resources har «leid» et område fire ganger større enn Oslo. Befolkningen håper på investeringer og jobber. For at forhåpningene deres skal bære frukter, må de mobilisere og kjempe for rettighetene sine.

FOTO: Pete Müller

AKTUELT

- 4 Veumallen mottak i Fredrikstad vant anbudsrunden – denne gangen
- 8 Anniken Huitfeldt er imponert over kvinnene i Kambodsja
- 10 Vil politiske reformer føre til demokrati i Myanmar?
- 14 Profilen: Kjersti E.R. Jenssen har vært medlem i Norsk Folkehjelp i 34 år

VIS SOLIDARITET

- 16 Livredde for å bli sendt til Etiopia

FOLK FORANDER VERDEN

- 21 1. mai-aksjonen 2012: Kampen om naturressursene

TEMA KAMPEN OM NATURRESSURSENE

- 22 Fotoreportasje: Investorer kjøper opp jorda i Sør-Sudan
- 26 Norske *Green Resources* disponerer et område i Sør-Sudan som tilsvarer fire ganger Oslo
- 30 Jamus Joseph: – Norge har mye å bidra med i Sør-Sudan
- 32 På menneskerettighetskonferanse i Honduras
- 38 Nicaragua: Vannloven er det viktigste vi har oppnådd

Dette nummeret er støttet av

Kompetanse på anbud

TEKST OG FOTO Tine Solberg Johansen

Norsk Folkehjelp mener det må legges mer vekt på å bevare kompetansen til mottaksansatte også når asylankomstene til Norge går ned. Men hva er egentlig denne kompetansen?

➤ **BISTAND:** Kokob Afwrik (26) (foran) får hjelp av Neaz Ahmed til å ringe kommunen og sjekke om de har funnet bolig til henne.

«Et ord vi ikke bruker så mye i Norge, men som jeg lærte da jeg bodde i Afrika er «respekt». Respekt er utrolig viktig. Det er de små tingene som gjelder.»

– Per Bertelsen

→ – **VIL DU HA** te eller kaffe, spør Anne og strekker seg mot kanna. Hun har informasjonsmøte med russiskspråklige på mottaket. Anne begynte på Veumalléen som miljøarbeider da mottaket åpnet for ti år siden. For bare noen dager siden ble det klart at mottaket i Fredrikstad får fornyet kontrakten med UDI og kan fortsette driften. Kort tid etterpå kom meldingen om at Vardåsen, et annet Norsk Folkehjelp-mottak, ikke får fornyet og derfor må legges ned. Seksjonsleder for mottaksdrift i Norsk Folkehjelp, Anne Cath da Silva, gleder seg over videre drift for et mottak, men sier det er veldig trist at viktig kompetanse forsvinner med Vardåsen.

– Slik det er i dag har vi kontrakter med UDI på tre år av gangen for driften av våre mottak. Ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv er det meget beklagelig at nesten 14 års driftstid ikke blir ivaretatt og videreutviklet. Dette handler ikke bare om Vardåsen mottak men også om den

kompetansen som kommunen nå innehar nettopp fordi de har hatt mottak i kommunen over en lang periode, sier hun.

– Norsk Folkehjelp mener at det må legges vekt på etablering og opprettholdelse av kompetansemottak. Disse bør være større mottak som, gjennom lengre kontrakter, for eksempel ti år, kan bygge opp kompetanse som blant annet vil være en ressurs ved opprettelse av andre mottak, fortsetter hun.

SNAKK HER

– Jeg tror kompetansen jeg har opparbeidet meg ligger både på det faglige og det personlige, sier Anne på Veumalléen. Fire beboere og en tolk har kommet til informasjonsmøtet. De er samlet rundt et kvadratisk bord med kaffe og te i midten.

– Jeg er sikrere på hva jeg driver med og har blant annet lært å sette grenser uten å avvise. Samtidig har jeg gått opp mange samarbeidsveier med kommunen, UDI og andre etater, forteller hun. Mottaksleder Per Bertelsen er enig. Han mener samtidig at den spesielle kompetansen de har opparbeidet seg er måten å behandle mennesker på flukt.

– Et mottak har formelle krav til kompetanse. Vi må ha noen med bedriftsøkonomisk bakgrunn, noen med høyere barnefaglig utdanning og noen med pedagogikk eller annen relevant høyere utdanning for informasjon. Men vår felles plattform er folks holdninger. Fellesnevneren er solidaritet og å ta standpunkt, sier han.

– Det er de små ting som skal til. Vi møter folk som har problemer eller er i en vanskelig situasjon. Den andre modellen kaller jeg «snakk her». På Likningskontorene for en del år siden var det et hull i veggen inn til kundebehandleren der det sto «snakk her». Det jeg mener er at vi tar ting når de kommer. Folk skal

➤ **VELKOMMEN:** – Måten en møter mennesker på er nøkkelen til suksess, mener mottaksleder på Veumalléen, Per Bertelsen.

ikke møte en stengt dør og måtte bestille time.

– Kompetansen vi har bygd opp er å møte folk fra mange kulturer. Det er åpenhet, ærlighet og velkommen hit, sier Per.

RESPEKT

Anne trekker frem en DVD og sender rundt bordet.

– Jeg vil vise dere denne filmen. Det er om den første prosessen en skal igjennom når en kommer til Norge. Det er sikkert mye av dette dere kan fra før, men da blir det litt repetisjon, sier hun. Beboerne nikker og smiler.

Mens Anne snurrer film går Per «miljørunden» på huset.

– Vi mener det er viktig at alle skal bli sett, sier han.

– Et ord vi ikke bruker så mye i Norge, men som jeg lærte da jeg bodde i Afrika, er «respekt». Respekt er utrolig viktig. Det er de små tingene som gjelder. For eksempel det at vi tar imot folk på en ordentlig måte. Når de kommer er det kaffe, te og kanskje en Kvikk Lunsj eller en bamse til barna. Det kan være den viktigste Kvikk Lunsjen vi gir. Og dette mener jeg er en kompetanse, fortsetter han.

I korridoren passerer han Abdulahad Yousef Kifarkis (33) fra Syria.

– Jeg har det veldig bra. Alle på kontoret er bra, sier Abdulahad. Idet Per går forbi legger han spøkefullt til:

– Jeg har snakket med folk fra andre mottak og jeg er sikker på at vi har den beste sjefen. Sjefen på Veumalléen er best, sier han og smiler.

Khamzat Jusijevitsj Magomadov (26) fra Tsjetsjenia er også fornøyd med de ansatte.

– Det er veldig bra her. Folk i resepsjonen og på kontoret er veldig bra. De hilser på oss og snakker med oss beboere, sier han.

KONTAKTNETT ETABLERT

Etter miljørunden avløser Per kollega Bander Al Gashamy i resepsjonen. Bander skal ha møte med to beboere som har fått naboklager fordi ungene i rommet ved siden av ikke får sove på grunn av støy på kvelden. Han og beboerne går inn på personalkjøkkenet og setter seg ved bordet med en kaffekopp hver. Samtidig går en annen beboer, Kokob Afwrik (26) fra Eritrea, inn på kontoret til Neaz Ahmed for å få hjelp til å ringe kommunen. Hun har fått oppholdstillatelse og skal

FAKTA Veumalléen statlige asylmottak

- 160 plasser
- Ni ansatte og syv årsverk
- For tiden beboere fra 17 land
- Antall barn under 18 år: 44
- Lengste botid: ni år

bosettes i Fredrikstad. På noen minutter har Neaz vært i kontakt med rett person og kan fortelle at Flyktningkontoret fortsatt leter etter en passende bolig.

– Man blir kjent med hvem man skal forholde seg til i samfunnet, samarbeidspartnere og hvem en skal kontakte. Da jeg begynte å jobbe på mottaket for ti år siden kunne jeg ikke dette og det har tatt lang tid å bygge opp. Nå går alt mye raskere, sier Neaz. Anne er ferdig med informasjonsmøtet og nikker enig:

– At vi har erfaring gjør det enklere for beboerne også. Nå sklir for eksempel barna som kommer bare rett inn i det forholdet vi har med nærmiljøet, sånn som skolen og barnehagen, sier hun.

KOMPETANSEMOTTAK

– Kompetansen vi har går på mange ting, legger økonomiansvarlig Birgit Gretland til.

– Mange som ikke har jobbet på mottak tidligere går i den fella at de får vondt av alle og vil hjelpe alle. Det går ikke. Samtidig er det viktig å ikke miste empati for folk. Den dagen en mister empati mener jeg en ikke har noe på et mottak å gjøre. Men man lærer seg en balanse. Den balansen tok det i alle fall meg flere år å finne, forteller Birgit.

Leder for mottaksseksjonen, Anne Cath da Silva, understreker igjen at hun er storfornøyd med å få beholde den viktige kompetansen på Veumalléen og skuffet over å miste Vardåsen.

– Det som er så trist er at når asyl-ankomstene til Norge går opp igjen vil vi ha behov for denne kompetansen. Fordi flere mottak nå blir nedlagt, må dette bygges opp på nytt. Folk som helt sikkert har den formelle kompetansen må tillegge seg kompetanse med å jobbe med mennesker på flukt. De må også gå opp veien på nytt med lokale samarbeid og kontakten med offentlige etater, sier hun.

MINNER: Birgit Gretland mener empati er viktig på et mottak. Hun har oppslagstavlen full med bilder av beboere.

➡ **BUNDET AV KRAV:** Gry Aalde, avdelingsdirektør i Region- og mottaksavdelingen i UDI, er klar over tapet av verdifull kompetanse når et mottak legges ned, men er bundet av statens retningslinjer. (Foto: UDI)

↑ **INFORMASJON:** Miljøarbeider på Veumalléen Anne Halvorsen informerer beboere om asylprosessen.

FAKTA Drift av mottak

- UDI har det overordnede ansvaret for driften av asylmottak. Driften legges ut på anbud.
- Asylmottakene blir i dag drevet av kommuner, frivillige organisasjoner og private selskap som har kontrakter med UDI.
- Driftsoperatørene får normalt en kontrakt på tre år. Driften legges så ut på anbud igjen.

NORSK FOLKEHJELP ØNSKER

Krav om å fylle opp plassene

Norsk Folkehjelp ønsker lengre kontrakter for asylmottak slik at årelang kompetanse ikke går tapt når asylankomstene til Norge går ned, men Utlendingsdirektoratet (UDI) er bundet av krav fra staten.

– UDI har et krav om kapasitetsutnyttelse på minimum 85 prosent i asylmottak. Av den grunn må UDI bedrive en aktiv styring av kapasiteten og det fører til at vi må si opp avtaler ved reduserte ankomster, sier avdelingsdirektør i Region- og mottaksavdelingen i UDI, Gry Aalde.

– Dessverre innebærer det at vi mister verdifull kompetanse både i driften av mottakene og i de berørte etater i vertskommunene – det er vi fullt klar over. Men hensynet til god økonomiforvaltning har større vekt.

Hun forteller at UDIs innkjøp, inkludert avtaler med driftsoperatører for mottak, er basert på et rammeverk som gjelder generelt innenfor statlige innkjøp.

– De fleste kontrakter har en varighet på tre år, eventuelt med opsjon på ytterligere år. UDI er pålagt å ha en kapasitet som varierer med behovet. Derfor har vi en oppsigelsesklausul i kontraktene på som regel tre til seks måneder, forteller hun.

Valgkampklare Khmer-kvinner

TEKST OG FOTO Marte Ingul

– Kvinner bryr seg mer om barns fremtid og andre kvinners rettigheter, sier Sereyleak Sonket (38), som drømmer om å bli likestillingsminister.

HALVE HIMMELEN. 3. juni er det kommunevalg i Kambodsja. Kostnaden for å være engasjert i land som Kambodsja er høy, spesielt for kvinner som ofte opplever å bli dobbelt diskriminert.

– Jeg stiller til valg for å bedre kvinners kår, og er spesielt opptatt av at vold mot kvinner tar slutt, sier Sonket som har en lang vei. I dag utgjør kvinner kun 1 662 av 11 353 lokalt folkevalgte, og har knappe 22 prosent av setene i nasjonalforsamlingen.

– Vi kvinner utgjør halvparten av befolkningen, men har lagt ifra halve makten, fortsetter Sonket, som har deltatt på flere «Kvinner Kan»-kurs og er «Kvinner Kan»-trener.

– Tallene for kvinner i politikken en litt mer positive sammenliknet med da jeg begynte som likestillingsrådgiver i valgobservasjonsorganisasjonen COMFREL, men det er langt til mål, fortsetter hun og forteller om flinke kvinner som blir bestukket for ikke å engasjere seg mer i politikken.

– Man må bare være sterk, heve seg over det og ikke la seg tie ihjel, legger hun til og forteller om sitt eget ønske om å bli likestillingsminister før hun tar et blikk tilbake i tid og forteller Huitfeldt om familien som flyktet da Røde Khmer overtok i 1975.

– Den kommunistiske geriljabevegelse kollektiviserte jordbruket, evakuerte byene og avskaffet valutaen, fortsetter Sonket, og legger til at nesten to millioner mennesker døde av sult og sykdom. Mens

opposisjonelle og akademikere ble henrettet.

– Jeg er imponert over Sonket og de sterke kvinnene her som jobber hardt for å påvirke systemet. Kostnaden for å være engasjert i land som Kambodsja er høy, spesielt for kvinner, sier Huitfeldt.

Viktig rollemodell. Norsk Folkehjelps egen Camilla Nina Khim (32) gjorde også sterk inntrykk på Huitfeldt da hun fortalte om drømmen og veien til å bli jussprofessor i menneskerettigheter.

– Jeg vil være et forbilde for unge kvinnelige studenter. I klassen min var det 4 jenter og 35 gutter på universitetet, og nesten alle foreleserne er menn. Jeg vil vise unge kvinner at de kan nå sine drømmer, fortsetter hun og forteller om presset mot ikke å ta for høy utdanning.

– Jeg er 32 år og ugift. Nå tar jeg min andre mastergrad mens jeg jobber fulltid hos Norsk Folkehjelp. Samtidig møter jeg advarsler fra venner og kjente om at jeg må passe meg fordi menn ikke vil gifte seg med for smarte kvinner, fortsetter hun og understreker at hun ikke lar seg påvirke.

– Jeg vil være del av den endrende kraften som sivilsamfunnet representerer her i Kambodsja, og vil konsentrere meg om dette nå, så får familie komme senere, legger hun til og forteller at hun ble veldig inspirert av Huitfeldts innledning om kvinner og ledelse i politikken.

– Det er sterke møter og historier disse kvinnene har, og jeg blir ekstra ydmyk fordi jeg i disse dager har vært

«Man må bare være sterk, heve seg over det og ikke la seg tie ihjel, legger hun til og forteller om sitt eget ønske om å bli likestillingsminister...»

barne- og likestillingsminister i fire år, sier Huitfeldt og trekker frem flere viktige politiske resultater i Norge.

– Siden 2008 er pappapermen doblet fra seks til tolv uker. Flere kvinner og menn har fått rett til fødselspermisjon og opptjener foreldrepenger. Arbeidsavklaringspenger gir opptjening til foreldrepenger. Selvstendig næringsdrivende har fått rett til foreldrepenger

med 100 prosent dekning, som er viktig for mange familier, fortsetter hun.

– Det viktigste er likevel at alle norske kvinner kan engasjere seg, heve stemmen sin og fritt jobbe for å endre den saken de brenner aller mest for, uten frykt for sanksjoner, legger hun til og understreker at selv om Norge er ett av verdens mest likestilte land, er det i en veldig urettferdig verden.

Tidligere barne- og familieminister, nå kulturminister, Anniken Huitfeldt ble ydmyk i møtet med kambodsjanske kvinner på KvinnerKan-kurs. Her står hun sammen med Sereyleak Sunket (til venstre), utdannings- og genderkoordinator i COMFREL og Camilla Nina Khim, programkoordinator for Norsk Folkehjelp i Kambodsja.

FAKTA Kvinner kan

- Samarbeidsprosjekt mellom Kvinne-nettverket i Arbeiderpartiet og Norsk Folkehjelp.
- Arbeiderpartiets kvinner stiller som trenere mens Norsk Folkehjelp er programkoordinator.
- Kurset går ut på bevisstgjøre og styrke kvinnes stilling i samfunnet, og motivere kvinner verden rundt til å delta i samfunnsarbeid og politisk arbeid.
- Prosjektet startet på Balkan i 2001, og har siden blitt oversatt til 23 forskjellige språk.
- Over 1000 trenere er opplært og rundt 22 000 kvinner har deltatt på kursene.
- Programmet er holdt i over tjue land over hele verden.

@kvinnerkan facebook
Kilde: wcdi.no

FAKTA Kambodsja

- Konstitusjonelt monarki med nesten 15 millioner innbyggere
- 53 prosent av stemmeberettigede er kvinner
- Kvinner har 22 prosent av setene i parlamentet
- Av 11 353 folkevalgte er 1662 kvinner
- Kambodsja er ett av de landene som skårer lavest på likestilling i Asia
- 3. juni er det kommunevalg i Kambodsja

Kilde: comfrel.org

FAKTA Røde Khmer

Det politiske partiet med Pol Pot i spissen, satt med makten mellom 1975 og 1979. Partiet skapte store deler av den triste nyere historien. Millioner av mennesker ble drept, regelrett henrettet, plyndret og voldtatt under dette regimet som ønsket å gjenskape det storslagne riket de hadde vært tidligere. Regimet ønsket å utrydde all selvstendig tenkning, og spesielt buddhistiske munk og intellektuelle med vestlig utdanning ble henrettet.

Kilde: comfrel.org

På terskelen til demokrati

TEKST Kristine Lindberg FOTO Christopher Davy

Myanmar er i endring. Befolkningen der opplever i disse dager en politisk renessanse hvor sterke nye politiske krefter presser på. Dette er ledet fram av et bredt nasjonalt engasjement, som ikke er diktert av det internasjonale samfunnet.

→ **ILØPET AV DET** siste året er det gjennomført betydelige politiske, økonomiske og administrative reformer i landet. Than Shwe, som tidligere var den ubestridte lederen for landets militærjunta, har trukket seg tilbake, og etterlatt seg et langt mer åpent system enn det han selv rådet over.

Samtidig med disse reformene har hundrevis av politiske fanger blitt løslatt, inkludert flere av lederne fra studentopprøret i 1988. Nobelprisvinner Aung San Suu Kyi har ikke bare sluppet ut av husarrest, men også blitt invitert av president Thein Sein til å stille som kandidat med sitt eget parti til suppleringsvalget i april 2012. Der vant hun en plass i parlamentet. I tillegg har pressesensuren myknet opp betraktelig, og sivilsamfunnet har fått mer armslag.

Norsk Folkehjelp har vært til stede i Myanmar siden 2004. Vårt hovedfokus har hele tiden vært å styrke det sivile samfunnet, gjennom å fremme utviklingen av lokale organisasjoner og støtte deres arbeid for å bedre levevilkårene i lokalsamfunnene de er aktive i. De siste årene har vi tatt til orde for at deltagelse for

demokrati og fred skal jobbes frem ved å støtte engasjementet til lokale aktører. Dette skjer nå.

Myanmars valg i 2010 ble gjennomført tross flere utfordringer. Valget ble da også kritisert fra flere hold for å være preget av betydelig valgfusk. Men selv om den nye regjeringen domineres av tidligere generaler fra militærjuntaen, er den allikevel sivil av natur. Og det nye parlamentet har raskt utviklet seg til å bli en større premissleverandør for landets politiske prosesser.

Reformprosessen har også tatt høyde for en desentralisering av politiske beslutningsprosesser, med etablering av 14 regionale parlamenter. Mange vil hevde at disse fortsatt kontrolleres av den tidligere militærjuntaen, og dette er nok langt på vei riktig. Men disse er nå nødt til å forholde seg til et helt annerledes og mer åpent og deltagende beslutningssystem – til forskjell fra tidligere, hvor politiske beslutninger kun ble fattet sentralt og innenfor den lille maktsirkelen til en militær elite.

Etter valget i 2010 opplevde våre partnere en helt annen åpenhet og vilje

Nobelpris-vinner Aung San Suu Kyi har ikke bare sluppet ut av husarrest, men også blitt invitert av president Thein Sein til å stille som kandidat med sitt eget parti til suppleringsvalget i april 2012.

Frivillig valgkampmedarbeider deler ut løpesedler i Pyigee Tagone

PÅ KARTET

for debatt. Mens verden ventet et stille og underdanig parlament, ble de fleste overrasket da parlamentsmedlemmene åpent begynte å debattere temaer som menneskerettigheter, politiske fanger, fattigdomsbekjempelse og utenlandske investeringer. Dette er en kjærkommen utvikling, som gir våre partnere en helt annen posisjon og ikke minst mulighet til å påvirke inn i relevante beslutningsprosesser, knyttet til blant annet videre fredsforhandlinger og internasjonale interesser.

Norsk Folkehjelp vil arbeide for å holde debatten om Myanmar's fremtid levende og åpen, hvor sivilsamfunnet gis større mulighet for innflytelse på områder som er viktige for dem, og hvor de politiske resultatene i kjølvannet av debattene eies og drives av befolkningen i Myanmar. På den måten vil det myanmarske sivilsamfunnet, i samarbeid med både lokale og sentrale myndigheter i landet, samt det internasjonale samfunnet, bidra inn i den positive utviklingen av landet.

Et semester på ambulansen i El Salvador

TEKST OG FOTO Linda Olson

Da jeg fikk vite at det var mulig å besøke søsterorganisasjonen til Norsk Folkehjelp i El Salvador og tilbringe noen måneder med dem, var det ingen tvil. Jeg måtte ta meg et halvt år fri fra medisinstudiet og bytte ut teori med praksis.

Linda deltok under evakueringen, da flom rammet El Salvador i oktober. Da veien til et lokalsamfunn på kysten ble oversvømt, måtte innbyggerne hentes ut med båt.

De frivillige gjør seg klare til en presentasjon av redningsarbeid ved bilulykker, på et arrangement som satt fokus på trafiksikkerhet. Linda i midten av bildet

FAKTA

Organisasjonen heter Comandos de Salvamento. De har hatt et samarbeid med Norsk Folkehjelp siden 80-tallet. Comandos ble stiftet i 1960 av lokale ildsjeler som ønsket en nasjonal ambulanse- og redningstjeneste, som skulle gjelde for alle uavhengig av rase, religion, politisk overbevisning og økonomisk status. I dag har de 30 lokallag rundt om i landet og spiller en viktig rolle innen prehospitale tjenester og beredskap i El Salvador.

EFTER NOEN UKER i praksis, så jeg verdien av å tenke kreativt. Papp kan helt fint brukes som spekk i kombinasjon med litt teip. Backboard laget av tre fungerer helt fint. Utstyr ble vasket og brukt på nytt, og skadet utstyr reparert. De får til så mye, med minimalt av ressurser. Det er imponerende. Etter tre måneder med ambulanse- og redningstjeneste på andre siden av kloden, vendte jeg tilbake med unike opplevelser i bagasjen.

De frivillige gjorde stort inntrykk på meg. Særlig det at så mange ungdom bruker sin fritid med organisasjonen. De kom etter skolen og i helger for å hjelpe til på ambulansen noen timer. Eller så ble de med som sanitetsvakt på fotballkamper, politiske samlinger og konserter. Ungdomskriminalitet er et voksende problem i El Salvador. Comandos de Salvamento utgjør et alternativ for ungdom som søker samhold og et sted å tilbringe tid dersom de har det tøft hjemme. Det er skummelt å tenke på at de flotte ungdommene kunne blitt «pandilleros» (gjengmedlemmer), hadde det ikke vært for at de i stedet engasjerte seg med Comandos.

Etter to år som student i Bergen, er jeg vant til mye regn. Jeg ble likevel overveldet av hvordan det «tropiske lavtrykket» i oktober utartet seg. Det regnet konstant i ti dager. Flom og jordskred herjet landet, og 50 000 mennesker ble evakuert til herberger, mens 37 liv gikk tapt. El Salvador har tidligere blitt rammet av jordskjelv og orkaner, noe som i tillegg til kriminalitet er et stort hinder for utvikling. De frivillige fra Comandos de Salvamento stilte opp, og evakuerte mennesker i områder med flom og deltok i redningsarbeidet ved jordskred. Mat og pledd ble delt ut på herbergene. Jeg har aldri opplevd noe liknende i Norge, og ble imponert over hvordan folk hjalp hverandre da naturkatastrofen rammet.

Et program for utveksling mellom lokallaget på Haukeland og Comandos er under utvikling. Å lære hvordan man kan yte førstehjelp med få ressurser, er nyttig erfaring for folkehjelpere. For frivillige fra Comandos kan kunnskap om organisering av søk og ledelse av skadested, gi verdifull læring. Å styrke båndet mellom de to organisasjonene er uansett viktig.

PÅ KARTET

Organisasjonsdyret

TEKST Sissel Fantoft FOTO Eivor Eriksen

I 34 år har styrenestleder Kjersti E.R. Jenssen vært medlem av Norsk Folkehjelp. Hun kjenner alle kriker og kroker av organisasjonen, og ser lyst på framtida.

KJERSTI VAR BARE 11 år da hun meldte seg inn i Norsk Folkehjelp, sammen med hele 65 andre unger i nabolaget.

– Det var lek og moro og noe vi kunne gjøre sammen. Vi hadde det mye gøy, men i dag er vi bare to, tre stykker som fortsatt er medlemmer.

Kjersti har blant annet jobbet tre år sentralt i organisasjonen, og vært lønnet styreleder i Norsk Folkehjelp Oslo i åtte år. I styret sentralt har hun vært tillitsvalgt i 20 år.

– Jeg har egentlig jobbet med frivillighetsarbeid i hele mitt liv, og blant annet drevet to frivillighetssentraler og to ungdomsklubber. Jeg har ingen formell utdanning ut over artium, men har lært enormt mye om blant annet organisasjonsbygging, ledelse og så videre i løpet av alle disse årene i Norsk Folkehjelp. Det er ikke så mange igjen av oss organisasjonsdyr, vi er en utdøende rase, sier Kjersti og ler en hjertelig latter.

Hun sitter i sofaen sin hjemme i det røde huset på Oppegård omgitt av blandingshunden Tinka, skipskatta Hjallis og pingviner i alle former og fasonger. Her bor også sønnen på 16 og datteren på 14, mens eldstedatteren (18) bor og går på skole i Sverige.

EN MILEPÆL

Et halvt år etter at yngstedatteren var født ble Kjersti rammet av en kraftig revmatisme.

– Ni måneder seinere var jeg kjempedårlig. Det var så ille at jeg ikke

klarte å gå opp trappa og blant annet måtte få innstallert stolheis. Da var det tøft å være aleine med tre unger – det var ikke mye fart over mor når jeg seg oppover trappa i stolheisen for å rydde opp i krancling akkurat!

Kjersti ler igen. Og hun er overbevist om at latteren har hjulpet henne gjennom mange tøffe tak.

– Min store styrke er at jeg har så innmari dårlig humor – jeg kan le av de mest tragiske ting. Og det er jo de små tingene det er mest av – skal man hige etter de store gledesøyeblikkene blir det jo så sjelden.

Både styreleder Finn Erik Thoresen og bestevenninna Siri Worren beskriver Kjersti som et raust, rettferdig og varmt menneske som av og til kan framstå som litt bus, men som innvendig bare er myk og omsorgsfull.

– Det har de helt rett i. Hvis det er noe jeg mener så er jeg ikke redd for å stå opp for det. Jeg er kanskje litt rigid og sær og er opptatt av at ting skal være korrekt og riktig. Det er jo en grunn til at vi har landsmøte hvert fjerde år, og vi skal være tro mot det som blir vedtatt der, sier Kjersti.

Modellen for organisasjonsendring som ble vedtatt på siste landsmøte var en milepæl for Kjersti.

– Vi har holdt på i fire år med å omorganisere den frivillige delen av Norsk Folkehjelp slik at det blir færre tillitsvalgte og mindre byråkrati. Vi er jo en litt traust og sidrompa organisasjon som trenger tid på å omstille oss, og nå vil

«Der var det vanvittig mange mennesker i sorg. Vi tilbrakte tiden med våre folk med å fortelle dårlige historier og le sammen.»

Latteren og dårlig humor har hjulpet Kjersti gjennom mange tøffe tak.

ting gå lettere tror jeg. Det er veldig tilfredsstillende å se at noe man har jobbet med så lenge kommer på plass, så nå kan jeg endelig senke skuldrene litt. Vi har fått en strålende flott generalsekretær i Liv Tørres, og Finn Erik er en utrolig målbevisst og dyktig styreleder, så nå føler jeg at vi virkelig kan begynne å se framover.

TRØSTET KONGEN

22. juli i fjor satt Kjersti og sønnen i bilen på vei hjem fra en handletur da de hørte nyheten om bomben i Oslo på radioen.

– Det var veldig spesielt – først trodde vi at det var et hørespill. Men da jeg kom hjem ringte Liv, vår påtroppende generalsekretær, hun hadde sin siste arbeidsdag i Arbeidsdepartementet den dagen. Hun ba meg ringe våre folk på Utøya, fordi hun hadde hørt at det foregikk noe der. Da ringte jeg til Elin Skovly, som bare hvisket på telefonen. Da hun fortalte hva som foregikk kjente jeg bare at dette blir for heftig, forteller Kjersti.

Hun spurte Elin hva hun kunne gjøre.

– Elin sa at hvis de kom i land ville de gjerne se noen i Norsk Folkehjelp-union. Det var veldig sterkt, både bruken av ordet «hvis», og den tryggheten som emblemet vårt symboliserte, sier Kjersti.

Dagen etter kjørte hun til Sundvolden sammen med Finn Erik Thoresen.

– Der var det vanvittig mange mennesker i sorg. Vi tilbrakte tiden med våre folk med å fortelle dårlige historier og le sammen. Både kongen og statsministeren kom, og kongen stoppet og spurte om vi hadde folk på Utøya. «Ja, vi hadde åtte medlemmer der ute», sa jeg. «Jeg håper dere fikk alle tilbake», sa kongen. «Nei, vi fikk bare hjem sju av dem», sa jeg. Da brøt kongen sammen i gråt og var helt utrøstelig. Det endte med at vi ble stående og klappe på ham, og til slutt måtte vi bare skifte tema.

Etter 22. juli skjøv Kjersti og resten av styreledelsen alt annet til side for å kunne være til stede for alle berørte medlemmer i Norsk Folkehjelp Hadeland.

– Det er en fantastisk gjeng med folk. Jeg ble så glad da de fikk æresprisen «Årets Folkehjelper» under landsmøtet, sier Kjersti Jenssen. Hun henter fram en av sine utallige pingviner.

– Denne fikk jeg av Elin til jul. Hun har strikket den selv, og den ble jeg veldig glad for.

Elsabeth Ermias var lærer i Etiopia men har vært i Norge i åtte år: — Gi oss en sjanse til å bli her og slåss mot det etiopiske regimet, ber hun.

Livredde for tvangsretur

TEKST Linn Stalsberg FOTO Erik Sundt

– *Livene våre er i hendene på norske myndigheter, sier Gizachen W. Worke. Etter åtte år i Norge, og med norsk kone og barn, er han en av dem som skal returneres til Etiopia med tvang i nærmeste fremtid.*

«Vi tapte da avtalen ble skrevet under.»

15. MARS TRÅDTE returavtalen mellom Norge og Etiopia i kraft, og etiopiske asylsøkere med avslag kan sendes ut av landet, frivillig eller med tvang. Avtalen ble undertegnet 26. januar i år, men der regjeringen jublet over den på sine hjemmesider, har de berørte etiopierne knapt sovet en hel natt siden. Dawit Wasihum, som er presseansvarlig i den etiopiske foreningen i Norge sier:

– Mange er traumatiserte av denne avtalen. Selv har jeg sovet og spist dårlig siden den ble inngått, for jeg aner ikke hva som er den neste fasen i mitt liv. Et fengsel i Etiopia?

– Vi har hørt om folk som har fått hjerteinfarkt, og vi mistenker at det er på grunn av stress. Vi har også hørt om dødsfall i miljøet etter 26.1, sier Gizachen W. Worke.

GI OSS EN SJANSE

Trygve Augestad, leder i Norsk Folkehjelps Inkluderings- og flyktningseksjon, har tidligere uttalt til Appell:

– Vi er svært kritiske til returavtalen med Etiopia. Menneskerettighets-situasjonen der er høyst uklar.

Også Norsk Organisasjon for Asylsøkere er opprørte over avtalen, og Amnesty i Norge har startet en sjelden hasteaksjon i eget land for utsatte etiopieres rett til ny vurdering av sine saker.

– Norske myndigheter sier vi har et land å returnere til, men dagens Etiopia er ikke mitt land. Jeg er i sjokk over at Norge inngikk avtale med diktaturet hjemme, og jeg er redd jeg havner i fengsel om jeg blir sendt tilbake. Det er et mareritt, forteller Elisabeth Ermias, som har vært i Norge i åtte år.

Etiopiere i Norge har søkt sammen siden returavtalen tro i kraft, både i Facebookgrupper og ellers, for støtte, diskusjoner og trøst.

– Mange gråter, skriker og noen sier de vil ta livet sitt. Noen har opplevd tortur i hjemlandet og er livredde, sier Fikrie Zelekew.

– Det er ekstremt vanskelig for barna, det er vanskelig å ta vare på dem når man selv har panikk. Vi er redd dette kommer til å påvirke dem i lang tid, sier Wasihum.

– Vi tapte da avtalen ble skrevet under. Hvordan kunne norske myndigheter senke seg ned til nivået til det etiopiske regimet. Hvor er moralen? spør Dawit Wasihum.

FORLATER KONE OG BARN

– At vi blir returnert, er diktatorens hevn over oss, sier Ermias, som ikke er i tvil om at de blir overvåket for den politiske aktiviteten de driver i eksil.

Wasihum forteller at de fleste etiopiere har flyktet nettopp på grunn av at de er politisk opposisjonelle, og at deres egen familie i hjemlandet er i fare på grunn av dette. Selv kan han ikke ha noen kontakt med familien sin om han må tilbake, sier han, for ikke å utsette dem for fare.

Gizachen W. Worke har vært i Norge i åtte år etter at han kom hit på arbeidstillatelse. Han har norsk kone og barn, men står selv i fare for å bli tvangsreturnert etter 15. mars.

– Mens jeg jobbet i Norge var jeg aktiv med etiopisk politikk, og etter valget i Etiopia i 2005 måtte jeg søke asyl her fordi det var for farlig å returnere under de nye makthaverne. Norske myndigheter ber meg reise tilbake til Etiopia og søke familiegjengenforening derfra. Men det er umulig for meg, livet mitt er i fare hvis jeg blir sendt tilbake, jeg er redd jeg havner i fengsel, og jeg kan ikke forholde meg til etiopiske myndigheter.

Worke opplever at norske myndigheter ikke tror på han, fordi han ikke var en del av den politiske ledelsen i sitt parti.

– Faren min på 92 år er sjokkert og stresset på grunn av denne returavtalen, forteller han.

– Vi løp for livet da vi flyktet. Men ingen tror på oss. Vi er papirløse asylsøkere som har fått avslag, vi er en fattig underklasse som blir sett på som løgnere.

Vi lever i skyggen av det norske siviliserte samfunnet. Alt vi vil, er å bli hørt, når vi beskriver hvordan diktaturet i Etiopia fungerer, sier Wasihum.

Wasihum og de andre etiopierne viser til at både Amnesty og andre organisasjoner har god kjennskap til overgrepene som skjer i landet, og at norske myndigheter derfor også vet om dette.

– Men på tross av dette hevder de at jeg frivillig kan reise tilbake og leve i fred, sier han oppgitt.

VIL HELST HJEM TIL FRED

Både Wasihum, Worke og Ermias har gode minner fra oppveksten i Etiopia. Alle fikk utdanning og hadde gode jobber. Alle har nær familie de savner sårt, og alle lengter tilbake.

– Jeg hadde tatt det aller første flyet tilbake dersom diktaturet faller, sier Wasihum bestemt.

– Jeg savner folket, landet, familien, sier Elisabeth, som jobbet som lærer på ungdomsskolen før hun ble tvunget til å slutte – og flykte. I Norge har hun jobbet med «de jobbene hun har fått», som hun sier. For de fleste betyr det renhold.

– Mange tror vi er økonomiske flyktninger, men vi var ikke fattige. Det er her vi er fattige, vi kan ikke gå på skole, ikke jobbe, eller gifte oss som papirløse. Vi kom kun fordi vi ville ha vår frihet, sier Fikrie Zelekew.

– Og hvis vi får barn er det vår skyld, sier Wasihum, som har kone og barn på 20 måneder på et asylmottak i Ålesund. Også de kan nå tvangsutsendes.

FORSTÅR IKKE RETURAVTALEN

Alle forteller om mange og varme møter med nordmenn over hele Norge. Eldre, studenter, kirkefolk som støtter og hjelper. Men de bekrefter at de merker at asylopolitikken har blitt strengere i årene de har vært her. Blant annet er det vanskeligere å få arbeidstillatelse.

– Vi kan ikke skjønne at norske myndigheter som har et godt rykte over hele verden ikke står ved siden av oss. Vi skjønner ikke hvordan et demokrati kan inngå en slik avtale med et diktatur, sier Wasihum.

– Vi aner ikke hva vi skal gjøre. Alt er åpent. Vi kan ikke gjemme oss. Denne returavtalen er en grov feil. Norske myndigheter tar sjansen på tap av menneskeliv og kan komme til å angre på dette, sier Dawit Wasihum.

Brettet opp buksebeinet

TEKST Tine Solberg Johansen

Hilde Jørgensen, leder for Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, var i godt selskap da hun 4. april lånte bort leggen. Før henne hadde både LO-leder Roar Flåthen, tidligere landslagsmålvakt Erik Thorstvedt, programleder Ravi og FNs generalsekretær Ban ki-Moon, gjort det samme. Alle for samme sak – en minefri verden.

➤ Hilde Jørgensen og Siri Valberg bretter selvsagt opp buksebeinet.

↓ Skuespillerne på Trøndelag teater viser leggen selv midt i travle prøver til oppsetningen «Hair».

➔ – **MINER OG KLASERVÅPEN** rammer først og fremst sivile. I tillegg forsvinner de ikke med krigen, men blir liggende, helt til noen trækker på dem. Akkurat nå minelegger regimet i Syria veier og stier for å hindre at befolkningen flykter fra statens massakre. En far planter kanskje mat i et minefelt i Vietnam, og et barn plukker kanskje opp en klasebombe fra bakken i Georgia, fordi det ser ut som en leke. Miner og klasevåpen skader mennesker som aldri ble spurt om de ønsket en krig i utgangspunktet, sier Jørgensen.

SJEKK UT

Se videoer av kjendiser som låner bort leggen på:
<http://www.youtube.com/solidaritetsungdom>

Last opp ditt eget bilde når du bretter opp buksebeinet på:
<https://www.facebook.com/events/317431041639625>

PRESS PÅ STORMAKTENE

Kampanjen Lån bort leggen, eller Lend Your Leg som den heter internasjonalt, startet i Colombia for å vise solidaritet med landmineofre. Symbolikken med oppbrettet buksebein viser til at flere mineofre har mistet beinet når de har trakkert på en mine. I oppkjøringen til den internasjonale landminedagen 4. april gikk oppfordringen ut til hele verden om å gjøre det samme. Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom tok anmodningen til Norge.

– Solidaritetsungdom vil markere at kampen mot miner og klasebomber ikke er over. Det er fortsatt veldig viktig at vi

NORSK FOLKEHJELP SOLIDARITETSUNGDOM MENER

- Stormaktene må underskrive på forbudene mot miner og klasebomber.
- Norske myndigheter må fortsette å legge presse på land til å følge opp klasevåpen- og minekonvensjonene.
- Vi må vise solidaritet med de som opplever frykten for klasevåpen og miner hver eneste dag.

på grasrota i det norske samfunnet viser norske myndigheter at vi faktisk bryr oss og derfor krever at regjeringen fortsetter å presse land til å følge opp klasevåpen- og minekonvensjonene, sier Jørgensen.

HISTORIEN GIR HÅP

Lederen for Solidaritetsungdom får støtte fra både andre engasjerte ungdom og kjendiser.

– Ingen kan være for landminer og klasebomber. Fortsatt ligger det millioner av dødsfeller i bakken i mange land, og vi må holde trøkket oppe på å få fjernet mest mulig av dritten. Hver fot som sprenge av, hvert liv som går tapt – det er fullstendig uakseptabelt at dette skal skje, sier tidligere målvakt på det norske fotballandslaget, Erik Thorstvedt.

– Og selv om det i praksis er lite ny bruk av klasebomber og landminer i dag, er det altså fortsatt en del land som ikke har skrevet under konvensjonene som forbyr disse våpnene. Det bør de gjøre raskt, og vi kan påvirke dem til å gjøre det. Historien viser at det faktisk er mulig, fortsetter han.

Tonje Brenna generalsekretær i AUF låner også bort leggen.

– Verdenssamfunnet tenker gjerne at når krigen er over så er det fred. Det stemmer jo på mange måter, men det betyr at ettervirkningene av krig, for eksempel at denne type ammunisjon ligger rundt der folk bor og jobber, blir glemt. Jeg er så heldig at jeg bor i Norge, jeg er så heldig at jeg får drive med politikk, jeg er så heldig at jeg får bidra i Norsk Folkehjelps kampanje, og jeg er så heldig at jeg har to bein. Derfor låner jeg gladelig bort det ene beinet mitt til de som trenger det aller mest, sier Brenna.

UNGDOMSLEDER

Skal det være et lite stykke Norge?

1. MAI STÅR for døra. Årets tema er demokratisk kontroll over naturressurser. Fellesskapet skal kontrollere bruk og forvaltning av eget livsgrunnlag. I dag kappes multinasjonale selskaper om å kare til seg ressurser i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Småbønder og urfolk mister sitt livsgrunnlag. Inntektene kommer ikke fellesskapet til gode. Men hva vil egentlig det si i praksis? Her er noen eksempler.

MARIDALSVANNET TAPPES PÅ FLASKE

Denne uken solgte Oslo kommune naturområdet rundt Maridalsvannet til et multilateralt selskap. Maridalsvannet er drikkekilden til 90 prosent av byens innbyggere. Området skal brukes til oljeutvinning. Maridalsvannet skal tappes på flaske og selges, men de med dårligst råd vil ikke ha råd til å kjøpe. Kommunen advarer om at vannet i springen nå kan inneholde olje.

GALDHØPIGGEN SOLGT – FLERE FJELL STÅR FOR TUR

«Mineraler er den neste oljen», sier Norges olje- og energiminister, «og er det noe vi har nok av så er det fjell!». I går signerte regjeringen salget av Galdhøpiggen. Forhandlingene har foregått i det skjulte. Mineralene vil fraktes ut av landet og inntektene fra foredlingen vil tilfalle selskapet. «Pytt, pytt», sier ministeren. Stortingsvalget står for døren og regjeringspartiet planlegger en massiv valgkampanje. På Wikileaks kan vi lese at Galdhøpiggen & Co. er en av partiets største sponsorer.

UNNTAKSTILSTAND ETTER STORE DEMONSTRASJONER

Regjeringen har erklært unntakstilstand etter protestene som har funnet sted over hele landet. Hæren har rykket ut i Oslo, Bergen og Tromsø. Regjeringen refererer til demonstrantene som «skadelige elementer for freden». Også på Østlandet er det turbulent. Utstrakte og langvarige

protester mot oljesølet i Mjøsa fører ikke frem. Chevrons ledelse har ikke kommentert saken. Regjeringen kaller det en arbeidskonflikt og ønsker ikke å blande seg i saken.

NASJONALISERING UMULIG – SELSKAPENE NEKTER Å SELGE

De rødgrønne vant en brakseier i vårens stortingsvalg og det omtales som et viktig skritt mot demokrati i Norge. Men oppslutningen om regjeringen daler da løftene om nasjonalisering har gått i stampe. De utenlandske selskapene ønsker ikke å selge fossene, oljen, fjellene og naturområdene. Enorme summer går hvert år til utlandet uten at norske innbyggere får nyte godt av dette. Skattepengene innkrevd av staten ser befolkningen lite til.

DEMOKRATIET MÅ AVGJØRE

Der demokratiet bestemmer kan ikke makteliter selge våre samfunn bit for bit. Derfor er det viktig å kjempe på samme side som folkelige organisasjoner som krever sin rett til å kunne kontrollere eget livsgrunnlag.

MEN UDEMOKRATISKE LEDERE KAN IKKE SELGE OM INGEN VIL KJØPE!

Så vi lar det runge i årets 1. maitog: «Norske myndigheter må ta ansvar! Tving Pensjonsfondet ut av uansvarlige selskaper!»

Gratulerer med dagen!
Hilde

Kokker og rørleggere maner til dugnadsarbeid!

«Det ble en fantastisk kveld, både for oss kokker og servitører. Vi lærte mye av hverandre, samtidig som vi bidro positivt til et viktig arbeid i Afrika.»

RØRLEGERNE I BERGESEN Vann og Varme fikk med seg ledelsen og flere av sine leverandører og samarbeidspartnere i en giverstafett til inntekt for vannforsyninger på Afrikas Horn. Solidaritetsprosjektet har fått navnet «Brønn og vann til Afrikas Horn» og kom i gang da gutta på gulvet bestemte seg for å gi 40 000 kr fra «snausekassene». I disse kassene samles det inn penger fra for eksempel kopper fra gamle byggeprosjekt, og pengene har tradisjonelt blitt benyttet til sosiale aktiviteter. Ledelsen

i Bergesen Vann og Varme besluttet at fjorårets julegave også ble støtte til aksjonen. Så langt har de samlet inn over 75 000kr. Oppfordringen fra rørleggerne er at alle andre firmaer med «snausekasser» også kan bidra til prosjektet: – For oss har det vært veldig motiverende å lære om Norsk Folkehjelps arbeid i Somalia, og det var et veldig riktig prosjekt for oss å støtte. Pengene kommer fra vannrør i Norge – og gir nå tilgang til vann i Somalia, sier Johan Heed en av initiativtagerne og Rørleggerbas og

Fellesforbundets klubbleder i Bergesen Vann og Varme.

«For meg handler det om å bidra med det man kan. Jeg er kokk. Jeg kan lage mat,» sier Stian Floer på Strand Restaurant. Med brennende engasjement for god mat og gode råvarer arrangerte fire av Oslos beste restauranter en Kokkedugnad til inntekt for Norsk Folkehjelp. Middagen fant sted på ærverdige Strand Restaurant i slutten av januar. Over 20 kokker og 10 servitører fra Baltazar Ristorante & Enoteca, Le Benjamin, Carls Kjøkken og Strand Restaurant stilte opp frivillig, samtlige råvarer var sponset, Heine Totland's Buddy Holly Band og 3 Voices & Beatur bød på underholdningen og Arne Hjeltne bidro som konferansier.

– Det ble en fantastisk kveld, både for oss kokker og servitører. Vi lærte mye av hverandre, samtidig som vi bidro positivt til et viktig arbeid i Afrika. Tilbakemeldingene fra gjestene og sponsorene har også vært oppløftende, så vi håper å kunne fortsette med dette, sier Stian Floer, kjøkkensjef og eier på Strand Restaurant.

Det ble samlet inn over 85 000 kroner i løpet av kvelden og inntektene går uavkortet til Norsk Folkehjelps arbeid med å fremme sikker og stabil tilgang til mat for lokalbefolkningen i land som Angola, Mosambik og på Afrikas Horn.

Norsk Folkehjelp håper andre yrkesgrupper blir inspirert og ønsker å bidra med det de kan! Ta kontakt med Lisa Marie Andersen: lisaa@npaid.org

Vis frem ditt engasjement!

FOLK
FORANDRER VERDEN!
**STØTT 1. MAI-
AKSJONEN!**

UNDER 1. MAI-AKSJONEN i 2011 stilte 52 lokallag av Norsk Folkehjelp opp for å vise solidaritet med de palestinske flyktningene. De var alle med på ulike aktiviteter som å holde appeller, gå med innsamlingsbøsser eller arrangere møter og konserter. Denne innsatsen bidro til både å profilere vårt 1. mai-tema og Norsk Folkehjelp som en viktig humanitær aktør som tar standpunkt. Det ble også samlet inn penger i alle de hundre bøssene som våre medlemmer holdt en stødig hånd på. Denne innsatsen ga hele 300 000 kroner som gikk til vårt arbeid for de palestinske flyktningene.

Årets 1. mai-aksjon – Folk forandrer verden – støtter folk og organisasjoner som kjemper for å få kontroll og råderett over egne naturressurser. Det handler om urfolket i Ecuador som kjemper for å få Chevron til å rydde opp i oljesølet fra Texacos tidligere oljevirksomhet, og bondeorganisasjonene i Mosambik som

arbeider mot de store internasjonale selskapene og deres landrøveri når de investerer i plantaser på bondens dyrkbare jord.

Og det handler om Sør-Sudan. Dette nye uavhengige landet som er i startgropa for å få kontroll og demokratisk styring over landets naturressurser. Hele 98 prosent av landets inntekter kommer fra det sorte gullet og et område like stort som Møre og Romsdal og Hordaland til sammen er allerede kjøpt opp av utenlandske selskaper for blant annet å utnytte oljeressursene dette landet har.

Norsk Folkehjelp har vært til stede i Sør-Sudan siden 1986 og har i denne perioden alltid støttet opp om folkets kamp for å en dag å få et uavhengig land som skal bygges opp på demokratiske prinsipper slik vi har i Norge. Dette vil ta masser av tid og derfor er det enda mer viktig nå å støtte opp under dette arbeidet fremover.

Norsk Folkehjelps lokale lag og medlemmer er aktive og har gang på gang vist frem et brennende engasjement i ulike sammenhenger. Årets tema gir derfor lokallagene en stor mulighet for å få profilert sitt engasjement ute i lokalmiljøene hvor lagene har sine aktiviteter.

Derfor håper vi at flest mulig av medlemmene kan holde appeller, arrangere møter og konserter eller gå med våre grønne innsamlingsbøsser under årets 1. mai-aksjon. Når dette leses er både appeller, brosjyrer, buttons og årets bøsseklistremerker blitt sendt ut og motatt av dere.

Lykke til med 1. mai-innsatsen enten det i forkant eller på selve dagen!

For spørsmål og mer informasjon om aksjonen, ta enten kontakt med din regionsekretær eller Are Stranden på hovedkontoret: arest@npaid.org

TEMA

Kampen om naturressursene

I verdens ferskeste land, Sør-Sudan, har utenlandske investorer kjøpt opp områder på størrelse med hele Troms fylke. Prisene er ofte lave. Fotograf Pete Müller reiste til Tindilo hvor norske Green Resources har «leid» et område fire ganger større enn Oslo. Kontrakten er på 99 år, betalingen 4 øre per mål per år. Befolkningen håper på investeringer og jobber. For at forhåpningene deres skal bære frukter, må de mobilisere og kjempe for rettighetene sine. 1. mai-aksjonen 2012 støtter deres kamp for råderett over egne naturressurser. Folk forandrer verden!

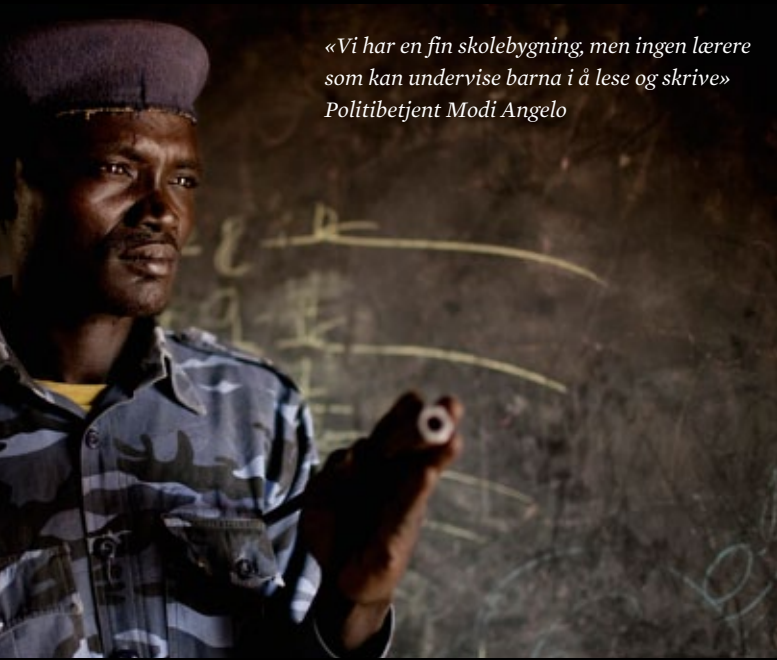
ALLE FOTO: Pete Müller

«Fronten gikk gjennom dette området under krigen. Det var harde kamper og fremdeles ligger det mange landminer her».
Administrator Hillary Munya, Rume Boma.

Under regnsesongen er det umulig å komme seg til Tindilo hvor Stephen Kulang bor. Mobiltelefoner fungerer heller ikke.

*«Vi har en fin skolebygning, men ingen lærere som kan undervise barna i å lese og skrive»
Politibetjent Modi Angelo*

«Vi har ingen helsetjenester, ingen veiforbindelse. Under regnesesongen blir vi fullstendig isolert fra resten av landet. Hvis et selskap kommer for å investere her, må enhver avtale forplikte dem til å hjelpe oss. Vi håper at de bare rekrutterer ledelse og nødvendige eksperter utenfra slik at folk herfra kan få de andre jobbene og tjene til livets opphold». Samfunnsleder James Juma Ezekiel

Agnes Khemsayog datteren Leah er fra Tindilo i Sør-Sudan.

«Her i dette området har vi ikke noe som kan hjelpe oss å skape velstand. Vi skulle gjerne dyrket jorda, men vi har ikke redskapene vi trenger. Vi har bare våre egne hender. Vi skulle gjerne ha plantet mangotrær, slik at barna kunne spise fruktene. Vi ønsker at selskaper som kommer hit, skal tilby mikrofinansiering slik at vi kan låne penger til å skape små bedrifter og andre ting som kan hjelpe lokalsamfunnet til mer velstand»
Pete Makoto, representant for Ungdomsligaen i Tindilo

«Den eneste jobbmuligheten jeg har nå er å arbeide som vakt for mine-ryddere. Jeg skulle gjerne hatt muligheten til å jobbe med noe hvor jeg kunne utvikle meg selv.» James Nyeki (18)

Elizabeth Nyangon bor i Tindilo

TEKST Liv Tørres, Generalsekretær i Norsk Folkehjelp

NOEN SIER AT det var oljen som bygde landet vårt. For mange andre land med store oljeressurser er olje ikke en kilde til velstand og fred, men tvert imot til konflikt, undergraving av demokrati og rikdom kun blant noen få. Internasjonalt utpeker Norge seg som det eneste landet som har klart å fordele oljeinntekter på en rettferdig måte. «The Norwegian model» sies å være kjennetegnet av stor statlig styring og kontroll. Men det var demokratiet, sterke organisasjoner og ikke minst en sterk arbeiderbevegelse som la grunnlaget for god forvaltning av oljeformuen vår og for vårt velferdssamfunn.

I Norge har vi tatt råderetten over de sentrale naturressursene. Vann, mineraler og olje. Folket har eiendomsretten. Ressursene skal forvaltes til beste for hele samfunnet; de skal ikke ødsles og inntektene skal komme alle til gode. Hjemfallsrett, konsesjonslovgiving og skattepolitikk er gode redskaper for å kontrollere utnyttelsen av ressursene. Mobilisering og organisering har skapt og må fortsatt til for å opprettholde demokratisk kontroll.

Naturressursene er nå under sterkt press over hele verden. Multinasjonale selskaper kappes om å kare til seg naturressurser i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Ofte får de store selskapene inntektene mens lokalsamfunn sitter igjen med miljøskader og tapt livsgrunnlag. Konkurranse og konflikter om naturressurser som olje, vann og dyrkbar jord vil mest sannsynlig øke i de neste tiårene med befolkningsøkning i sør og store migrasjonsbølger. Da er det viktig at folk

selv i disse landene får legge premissene for hvordan ressursene skal forvaltes og fordeles.

Den norske stat forvalter våre fellesinteresser i næringslivet utenlands. I tillegg til investeringene gjennom Statens Pensjonsfond utland og andre investeringsfond, kontrollerer den norske staten over halvparten av aksjekapitalen i norske direkteinvesteringer i utlandet.

Vi krever at staten viser aktivt eierskap og rammer for norsk næringsliv og interesser internasjonalt.

Vi støtter fagbevegelsen i deres krav om bindende regelverk som sikrer arbeidernes interesser, organisasjons- og forhandlingsrettigheter. Vi krever at folk som blir berørt blir hørt før beslutning om igangsetting av næringsprosjekter.

Vi krever at lokalsamfunn lyttes til og menneskerettighetene respekteres av norsk næringsliv og investorer internasjonalt. Den norske stat må stille bindende krav til norsk næringslivs opptreden internasjonalt.

Vi ønsker samstemmighet i føringer for norske økonomiske interesser ute som hjemme. Og det er demokrati og en rettferdig fordeling som bør flagges som overordnet mål for norsk utenrikspolitikk og dermed legge rammen for norske økonomiske interesser ute. Først med demokrati og en rettferdig fordeling av ressursene i de landene norske interesser opererer vil det også bli mulig å forvente god avkastning av norsk engasjement og norske penger.

Derfor støtter vi også folkelige organisasjoner ute i deres kamp for demokratisk kontroll over naturressursene.

Bedre enn ingenting?

TEKST OG FOTO Kari Nøst Hegseth

En av de største landinvestorene i Sør-Sudan er det norske selskapet Green Resources. Nesten 180 000 hektar skal i løpet av de neste årene omgjøres til kommersiell skogsproduksjon og produksjon av karbonkvoter. I samme område bor det 15 000 mennesker som nå ser til selskapet for sin framtid.

– **DET ER HØY** status å være norsk i Sør-Sudan, på grunn av historien Norsk Folkehjelp og Kirkens Nødhjelp har i landet. Det har nok gjort jobben enklere for oss fordi vi får mer tillit til å begynne med.

Det er i et unnselig kontor i en brakkerigg i Juba, Sør-Sudans ferske hovedstad, Appell møter Ingebrigt Mollan. Han er landsjefen for Green Resources' datterselskap i Sør-Sudan, Tree Farms Sudan, og er ansvarlig for landinvesteringen på 179 000 hektar i Tindilo, i samme delstat som hovedstaden Juba. Området selskapet leier tilsvarende omtrent fire ganger Oslo og eies av lokalbefolkningen. Forhandlingene med de lokale landeierne i Tindilo begynte allerede i 2007.

– Det er lokalbefolkninga som sitter på rettighetene til jorda, så det nytter ikke å gå oppover i systemet om lokalbefolkninga sier nei. Det ble opprettet en lokal styringskomité som bestod av 12 representanter fra området, og de var skeptiske til å begynne med.

I TINDILO

– De er glade for at vi er her. Tidligere var det ingenting. Vi har hatt to NGOer som har vært her i seks og åtte år, men så har de forsvunnet igjen. Nå er det i

det minste et selskap her, og ting er i ferd med å forandre seg, sier Emmanuel, en av de ansatte ved Tree Farms pilotprosjekt i Tindilo. Han er selv fra landsbyen.

Vi har tråklet oss fire timer gjennom bushen fra Juba i en solid firehjulstrekker, på en delvis gjengrodd skogssti som er uframkommelig deler av året på grunn av regntiden. Da vi endelig når den vesle landsbyen har vi allerede kjørt halvannen time i Green Resources territorium. Tindilo er en liten klynge hus rundt en åpen slette, hvor Sør-Sudans stolte nye flagg er høyt hevet, og rustne stridsvogner ruver i bakgrunnen som vitne om borgerkrigen som førte til Sør-Sudans uavhengighet 9. juli.

– Dette vil bringe med seg arbeidsplasser, som vil generere inntekt, og de pengene kan de bruke til å kjøpe ting de ikke kunne før. Fordi det var det første selskapet som kom hit og ba om jorda, er det som vår mor eller søster, sier Emmanuel.

Vi møter han i Tree Farms leir, hvor de har et prøveprosjekt der de har plantet 370 hektar teak, eukalyptus og mahogni. Men prosjektet er satt på hold fordi den endelige godkjenningen av kontrakten fra Sørsudanske myndigheter lar vente på seg. Planen er å bruke 20 prosent av området

til kommersiell skogsdrift. De resterende 80 prosent er urskog som skal bevares og sertifiseres til å kunne produsere karbonkvoter for internasjonalt salg.

STORINVESTOR FOR SMÅPENGER

Green Resources er en av de største landinvestorene i Sør-Sudan. I følge New Frontiers, en rapport om landinvestering i Sør-Sudan fra 2011, utført på bestilling fra Norsk Folkehjelp, er over ni prosent av Sør-Sudan leid bort til investorer.

David Deng var en av de som jobbet med rapporten. Han har mange betenkeligheter ved Green Resources plantasje-prosjekt, blant annet prisen selskapet betaler for landet.

Avtalen Green Resources har inngått med Tindilo sier at selskapet skal leie området for 12 500 dollar i året. Det utgjør i overkant av 40 øre per hektar. Mollan mener dette er en urettferdig måte å se regnestykket på, fordi inntektene ikke skal komme fra leieavtalen, men lønnsinntektene fra arbeidsplassene.

– Den største fordelene vil bli arbeidsplassene og lønnsinntektene. Du må ikke se på leieavtalen per hektar og si at det er bare småtteri. Ja, det er småtteri, men hva er alternativet? Det er null, det, sier Mollan.

SVAKT LOVVERK

Kontrakten Green Resources har inngått er for 99 år. Ifølge Sør-Sudans eget lovverk skal ikke slike kontrakter overstige 60 år, men det har ikke selskapet visst om, ifølge Mollan. Deng mener derimot at både selskap og myndigheter har valgt å overse det i iveren etter å få nye investeringer på plass.

– Det er lett for selskaper å få det de vil ha, fordi den sørsudanske regjeringens strategi nå er å tiltrekke seg så mye utenlandsk kapital som mulig for å bygge landet. Da er ikke detaljene i avtalene så viktige lengre. Viljen til å implementere egne lover er ikke der.

Mesteparten av jorda i Sør-Sudan eies av lokalsamfunn, og disse stiller svakere i forhandlinger med selskaper fordi de ikke har kunnskapen til å gå foreslåtte avtaler nærere i sømmene, ifølge Deng. I tillegg misforstår mange hva slike investeringer i virkeligheten er, mener han;

– Folk assosierer investeringer med NGO-er og utvikling, ikke forretningsvirksomhet. De tror selskapene kommer for å hjelpe dem, sier Deng.

Green Resources søkte om støtte fra blant annet NORAD for skogbevaringsprosjektet, men fikk avslag. Dette var på grunn av at papirarbeidet ikke var

på plass, og fordi selskapet hadde valgt å hente inn sentrale personer fra forvaltningsmyndighetene i styret, og ble dermed anklaget for uheldig sammenblanding av roller. I tillegg til disse punktene skriver saksbehandleren fra Norad i et notat at lokalbefolkningen hadde urealistiske forventninger til prosjektet, i følge Bistandsaktuelt.

LOVER LOKAL UTVIKLING

På de 179 000 hektarene Green Resources nå disponerer bor det over 15 000 mennesker. Et av hovedargumentene for å rettferdiggjøre den lave leia er at investeringen skal føre med seg lokal utvikling. Selskapet har inngått en avtale med landeierne i Tindilo hvor det er beskrevet hva de skal gjøre for å utvikle lokalsamfunnet. Avtalen, som har blitt undertegnet, er imidlertid ikke Mollan villig til å vise fram. Han kan allikevel fortelle at selskapet skal bore brønner, bygge skoler og helsesentre og forbedre veiene, samt trene opp de lokale til å jobbe på plantasjonen. I Tindilo har Emmanuel tro på at selskapet vil holde hva det lover.

– Det vi vil ha, vil vi ikke ha for oss selv, men for våre barns framtid. Jeg tror Green Resources vil gjøre sitt aller beste.

PÅ KARTET

Emmanuel (t.h) har fått seg jobb i Green Resources og håper investeringen vil føre til flere arbeidsplasser i lokalsamfunnet.

Oljen bygger ikke landet

TEKST Øystein Sassebo Bryhni FOTO Henrik Stabell

Hvorvidt et oljefunn er positivt eller negativt, avhenger av hva slags land du bor i. I Sør-Sudan bygges et nytt land opp fra grunnen med oljeinntekter, men til hvilken pris?

→ **98 PROSENT** AV det sørsudanske statsbudsjettet finansieres med oljeinntekter. Fram til løsrivelsen 9. juli 2011 hadde regimet i Khartoum kontroll over oljeforekomstene. Oljefeltene i Sør-Sudan ble drevet av internasjonale selskaper sammen med selskaper fra nord. Da Sør-Sudan ble uavhengig tok de med seg 80 prosent av de sudanske oljereservene og hadde selv ingen erfaring med drift av oljefelt.

– Mangel på åpenhet om produksjonen og inntektene har vært et stort problem for politikerne i sør. Mange har følt seg lur, forteller internasjonal rådgiver i Industri Energi, Amalie Hilde Tofte, som besøkte Sør-Sudan i fjor.

Konflikten toppet seg i januar i år. Sør-Sudan stanset oljeproduksjonen, etter at det ble klart at Sudan forsynte seg av store mengder av oljen som ble transportert gjennom rørledningene

som går igjennom nord. Sudan hindret også videretransport av Sør-Sudans oljeproduksjon ut fra Port Sudan.

For å gjenoppta oljeproduksjonen krever Sør-Sudan en avtale som omfatter både avgiften for bruk av rørledningen gjennom nord, tilbakebetaling av det Sør-Sudan mener Khartoum har stjålet av olje og at Sudan trekker styrkene ut av det omstridte området Abyei. Sør-Sudan krever også at Khartoum stopper sin støtte til militser i Sør-Sudan.

– Situasjonen er nå svært kritisk. Konflikten om oljeinntektene og Abyei sin tilhørighet må løses, sier Norsk Folkehjelps generalsekretær, Liv Tørres.

Eskalerer krisen vil det ha skjevnesvangre konsekvenser både i Sudan og Sør-Sudan. Men selv om partene skulle finne en vei ut av krisen, betyr det ikke at oljen uten videre blir en velsignelse for befolkningen i sør.

Amalie Hilde Tofte er internasjonal rådgiver i Industri og Energi.

De miljømessige konsekvensene av oljeutvinningen i Sør-Sudan er ikke kartlagt, men det er klart at den forårsaker store forurensninger.

PÅ KARTET

– Regjeringen i Juba må lage lover og regler for oljevirkksomheten slik at naturressursene kommer befolkningen til gode, sier Tofte.

Under besøket i Sør-Sudan fikk hun se hvordan Norsk Folkehjelp gir veiledning og støtte til såkalte Oil Task Forces, lokale komiteer som arbeider for å påvirke oljeselskapene og politikken. I komiteene sitter blant annet folk fra lokale myndigheter, religiøse representanter, høvdinger og ulike lokale organisasjoner. To saker skiller seg ut som spesielt viktige.

– Det ene er erstatning til folk som på grunn av oljeutvinning har mistet

hjemmene sine, tilgang til jord, beiteområder og vann. Enda flere har måttet flykte på grunn av uro i de oljeproduserende områdene. Har de krav på kompensasjon? Og hvem skal i så fall punge ut? Regjeringen i Juba, regjeringen i Khartoum eller selskapene, spør Tofte.

– Forurensning er det andre spørsmålet folk er opptatt av. De miljømessige konsekvensene av oljeutviklingen er ikke kartlagte, men det er ikke tvil om at det er utslipp av forurenset vann. Flere steder så vi at forurenset vann ble lagret i store dammer som ikke var sikret for avsig. Det går rykter om at kveg har dødd etter å ha

beitet i områdene rundt oljefeltene og at landsbyer er rammet av sykdom og høye dødstall. Manglende informasjon gjør at folk er redde, forteller Tofte.

– Utfordringene i Sør-Sudan er mange, men kanskje kan vi få til noe sammen, avslutter Tofte og oppfordrer hele arbeiderbevegelsen til å slutte opp om årets 1. mai-aksjon.

1. mai-aksjonen støtter sørsudanernes kamp for råderett over egne naturressurser. Det er nemlig folk og ikke olje, som skal bygge det nyfødte afrikanske landet.

– Oljen er ikke en forbannelse, men vanstyre er

TEKST Torunn Aslund FOTO Henrik Stabell

Når Jamus Joseph (52) i 2009 så at Norsk Folkehjelp søkte etter programkoordinator til land- og ressursprogrammet, visste han at det var en jobb han ville ha. Han kjente allerede godt til organisasjonens arbeid og betydning i Sør-Sudan.

DR. JAMUS JOSEPH er født i Sør-Sudan, men vokste opp i Uganda. I 1980 reiste han tilbake til Sør-Sudan for å studere ved universitetet i Juba og i 1992 flyttet han til USA og fortsatte studiene innen landbruk der.

I fjor hadde James ansvaret for å koordinere arbeidet med rapporten «The New Frontier» om hvordan internasjonale selskaper kører opp for å sikre seg land i den nyopprettede staten Sør-Sudan. Rapporten viste hvordan selskapene inngår avtaler som ofte er i strid med gjeldende lovverk, når de sikrer seg retten til store landområder. Rapporten tar også opp i hvilken grad lokalbefolkningen inkluderes i prosessene rundt utleie av landområder de er helt avhengige av. Rapporten fikk stor oppmerksomhet fra internasjonale medier.

Hvorfor er det så viktig for Norsk Folkehjelp å fokusere på naturressurser i Sør-Sudan?

– Det er ekstremt viktig, sier Joseph. – Nesten all økonomisk aktivitet i Sør-Sudan er basert på naturressurser, enten det er jordbruk, skogbruk, fiske, dyreliv eller utvinningsindustrier, som gull og olje. Naturressursene er helt avgjørende for folks levebrød, og særlig jordbruk siden 80 prosent av befolkningen lever på landsbygda. Olje er også en viktig ressurs som Sør-Sudan er velsignet med, og som inntil nylig stod for 98 prosent av inntektene til staten.

For kort tid tilbake bestemte myndighetene seg for å stenge de to rørledningene som frakter olje ut av landet gjennom nabolandet Sudan, fordi Sudan krevde en andel på 36 dollar per fat som gikk gjennom rørledningen – noe som er en veldig høy andel. Myndighetene i Sør-Sudan beskylder Sudan for å ha tapet rørledningen for olje og rett og slett stjålet den på vei ut mot havnen.

Hva betyr det for befolkningen i Sør-Sudan at staten nå mister 98 prosent av inntektene sine?

– Folk flest i Sør-Sudan vet ikke at rørledningen er stengt. Dersom du spør folk med utdanning, mener de at det er riktig å stenge den, men det haster med å bygge alternative rørledninger. Så lenge rørledningen er stengt bør myndighetene benytte tiden til å få på plass et juridisk rammeverk for oljeutvinningen, og Norsk Folkehjelp og norske myndigheter kan bidra i dette arbeidet.

Er oljen en velsignelse eller en forbannelse for Sør-Sudan?

– Jeg vil ikke si at noen naturressurser er en forbannelse for et land, men vanstyre av ressursene kan være en forbannelse, slik vi har sett det med oljeutvinningen i land som Angola og i Nigeria. Sør-Sudan trenger assistanse fra land som Norge, som har utvunnet olje i mange tiår.

– Vi må få assistanse til å få på plass en oljelov, fortsetter han, og en lov om

– Naturressursene er helt avgjørende for folks levebrød i Sør-Sudan, sier Jamus Joseph.

inntektsfordeling og reguleringer som operasjonaliserer lovene. Da vil oljen bli en fordel for landet og inntektene vil bli mer rettferdig fordelt og brukt på måter som kommer alle til gode. Ikke bare havner i lommene på en liten elite, som vi har sett i Angola og Nigeria.

Jamus James er i Norge for å snakke med norske myndigheter og fagforbund som støtter Norsk Folkehjelps aktiviteter med land- og ressursrettigheter. Han skal blant annet ha møter med Industri og Energi i Stavanger. Industri og Energi har ikke bare støttet arbeidet hans økonomisk, men også bidratt inn i programmet med uvurderlig kompetanse om oljeindustrien.

OM ET OLJEFUNN ER POSITIVT ELLER NEGATIVT, AVHENGER AV HVOR DU BOR.

Foto: Werner Andersen

GIVERKONTO 9001 08 76000
GIVERTELEFON 820 44 750 (200 KR.)

FOLK
FORANDRER VERDEN!
**STØTT 1. MAI-
AKSJONEN!**

Multinasjonale selskaper kappes om å kare til seg naturressurser i Afrika, Asia og Latin-Amerika, og frarøver lokalbefolkningene deres livsgrunnlag. Vis solidaritet og støtt deres kamp om råderett over egne naturressurser. Ditt bidrag er viktig i kampen for rettferdighet.
Folk forandrer verden!

Norsk Folkehjelp
www.folkehjelp.no

Bruker rå militærmakt mot bøndene

TEKST OG FOTO Eirik Sjøvik

Aguándalen i Honduras er en av verdens mest fruktbare områder. Rikt forsynt med vann som hvert år flommer over og øser jorda full av mineraler gir dalen gode vekstvilkår for det meste som kan dyrkes. Den rike jorda er også kilden til konflikten som i det siste har satt sitt preg på dalen. Siden 2009 har minst 45 bønder blitt drept av private sikkerhetsgrupper styrt av rike jordeiere. Mange av de drepte har vært ledere. Det bøndene kjemper for er en demokratisering av naturressursene, det de ønsker er å vinne tilbake jorda de har krav på.

I forbindelse med menneskerettighetskonferansen i Aguán ble deltakerne stoppet i militære kontrollposter og trakassert av soldatene.

FOR Å ØKE oppmerksomheten rundt jordkonflikten ble det i februar holdt en internasjonal menneskerettighetskonferanse i Aguán. Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere i Honduras, COPINH, COPA, CDM og ERIC, var blant initiativtakerne. Spesielt COPA (Coordinadora de Organizaciones Populares del Aguán) som er en lokal samleorganisasjon for fagforeninger og bondeorganisasjoner spilte en aktiv rolle.

Konferansen åpnet med ett minutt stillhet for ofrene, og fortsatte med å bringe fram de overlevendes beretninger om drap på familiemedlemmer, trusler, kidnappinger, utkastelser og den systematiske undertrykkelsen de blir utsatt for. Lederen av COPA, Esly Banegas, har selv blitt truet på livet og satt på en drapsliste. Som organisator og konferansier understreket hun viktigheten av å få fram ofrenes stemme:

– Det viktigste med konferansen er at den skaper en anledning hvor man kan fortelle sannheten om hva som skjer her til hele verden, hvor man kan fordømme gjerningsmennene, og hvor stemmene til ofrene blir hørt. I tillegg er det viktig å demonstrere at statskuppet fortsetter, og at det fortsetter å skade folket. Konferansen tillatter oss også å forberede steg mot en internasjonal rettsak hvor de som har brutt menneskerettighetene kan straffes. For her i Honduras vet vi at rettssystemet ikke strekker til for dette.

Så langt har ingen blitt straffet for drapene. Straffefriheten i Honduras tillater de med midler å betale seg ut av straffeforfølgelse, enten det gjelder drap eller ulovlig overtakelse av jord.

Også militæret og politiet får operere uten konsekvenser. Under påskudd av å dempe konfliktnivået har Aguán blitt militarisert flere ganger. Siden august 2011 har opptil 2000 soldater vært utplassert i området. Konfliktnivået er likevel høyt. Kun to uker før konferansen ble den tidligere lederen av bondeorganisasjonen MUCA, Mathías

Valle, drept på åpen gate. I stedet for å dempe konflikten har militæret og politiet bidratt til en økning ved å stå bak de voldelige utkastelsene av bøndene, ved ikke å etterforske drapene, og ved å foreta en systematisk kontroll over bøndenes bevegelser.

På vei til en av bosetningene ble en konvoy av pressefolk og menneskerettighetsaktivister vitne til militærets behandling av bøndene ved kontrollpostene. Som kriminelle ble beboerne stilt opp på linje, ransaket og anholdt i en halvtime. Ifølge Geraldo Argeto, medlem av MUCA og sjåfør av bilen som ble stoppet skjer dette med bøndene hver gang de kjører forbi en av militærets improviserte kontrollposter. «Ut med militæret» var også en av hovedparolene under konferansen.

Etter kuppet mot president Zelaya i 2009 har båndene mellom eliten og myndighetene blitt enda sterkere og landet opplever nå en privatiseringsbølge. Den generelle menneskerettighets-situasjonen i Honduras har også forverret seg. Undertrykkelsen av bøndene finner sin parallell i den systematiske forfølgelsen av feminister, miljøaktivister, LG-BT-aktivister, journalister og menneskerettighetsaktivister i kjølvannet av kuppet.

Å skape internasjonale solidariske nettverk var også et viktig tema. I så måte var konferansen en suksess. Av rundt 1300 deltakere kom nesten halvparten fra utlandet. Flere av de internasjonale deltakerne uttrykte også interesse for å støtte det nylig etablerte menneskerettighetsobservatoriet.

Selve jordkonflikten går tilbake til 70-tallet, forklarer Juan Amilcar Flores, en av veteranene i bondebevegelsen. Han forteller om hvordan myndighetene da satte i gang omfattende jordreformer som en løsning på den utbredte fattigdommen på landsbygda. Dalen ble befolket av fattige bønder fra alle hjørner av Honduras, først og fremst fra Stillehavskysten. Fram til begynnelsen av 90-tallet hadde

PÅ KARTET

bøndene, som var organisert i kooperativer, kontroll over både produksjon og salg av sine jordbruksprodukter.

Jorda havnet likevel i hendene på rike landeiere via en komplisert prosess. Både en liberalisering av lovverket i forbindelse med innføringen av strukturtilpasningsprogrammer og bestikkelser av lokale myndigheter samt enkelte bondeledere var viktige faktorer på veien mot privat eierskap.

I dag er det flere forskjellige grupper av bønder som kjemper om tilgang på jorda i Aguán. Noen organisasjoner som MUCA og MARCA kjemper for å vinne tilbake jorda de tapte på 90-tallet. Andre nyere grupper som MCA og MCR kjemper for å bevare områder de tok i besittelse i kjølvannet av orkanen Mitch' herjinger i 1998. I tillegg finnes det ny-startede grupper som ikke har en historie i Aguán men som av ønske om sikker tilgang til mat krever å få tildelt jord av myndigheten for å dyrke basisvarer. Men uansett hvilken gruppe det dreier seg om er det viktig for Esly Banegas å påpeke at:

Vi krever ikke noe som vi ikke har rett på. Retten til mat, retten til jord, retten til liv, retten til et sunt miljø, retten til naturressursene som tilhører folket.

Politiet brant ned huset

TEKST OG FOTO Eirik Sjøvik

– De kom klokken åtte om morgenen og sa at vi hadde to timer på å dra. De var over hundre politimenn. Jeg løp og gjemte meg. Huset mitt ligger der nede ved inngangen, det ble brent ned.

ORDENE TILHØRER Brigido Garcin fra Aguán-dalen i Honduras. Han har bodd i bosetningen Rigores siden den ble opprettet for tolv år siden. Blikket hans stivner når han forteller om hvordan politiet brente ned huset hans, ødela deler av åkeren og drepte dyrene hans. Han og kona kom seg unna, men flere av naboene ble arrestert.

Rigores ligger midt i Aguán-dalen, en halv times kjøring fra Tocoa. Siden 2009 har dalen vært åsted for en oppblussing i kampen om retten til jord. Drap, kidnappinger, trusler, utkastelser har vært hverdagen for de fattige bøndene her. I løpet av tre hendelser mellom juni og september 2011 ble så godt som hele bosetningen i Rigores brent ned av politiet. Hele 120 familier mistet hjemmene sine. Halvparten av skolebygget var det eneste som ble spart av politiets bulldosere og bensin, forklarer Brigidio.

I et område preget av høye palme-oljetrær ligger bosetningen i et mer åpent terreng. I motsetning til å satse på monokultivering har bøndene i Rigores, som er organisert i kooperativer på 15-20 medlemmer, satset på en mer økologisk tilnærming. Her dyrkes det et bredt utvalg av matvarer som bananer, mais, bønner, sukkerrør, yuca og appelsiner – alt ment for eget forbruk eller salg på det lokale markedet.

Under navnet MCR (Movimiento Campesino Rigores) har bøndene siden 2000 okkupert i alt 607 hektar som de deler på. Siden starten har de støttet seg på en lov som gir bøndene rett til å overta udyrket land for jordbruksformål. At

jordeieren har papirer på jord som langt overskrider grensene for hva en enkeltperson har lov til å eie er også et viktig argument. Bøndene regner likevel med at det var på jordeiers anbefaling at bosetningen ble rasert av politiet.

Etter utkastelsen ble bøndene i Aguán møtt med massiv støtte av de andre bondeorganisasjonene i regionen. Den viktigste av disse er COPA (Coordinadora de Organizaciones Populares del Aguán), en samleorganisasjon for fagforeninger og bondeorganisasjoner. Til stede i Rigores forklarer Lionel George, som er ansatt i COPA, hva de har bidratt med:

– Når bosetningene har problemer kommer COPA og hjelper til. Vi er til stede i ethvert nødsfall hvis noen trenger det. Enten det er behov for å bli kjørt til sykehus, hvis noen har blitt arrestert eller hvis noen trenger en advokat.

Ifølge Lionel føyer den voldelige utkastelsen av bøndene i Rigores seg inn i rekken av eksempler på kriminalisering av jordkampen i Honduras. Han påpeker også at denne typen nødhjelp kun er en liten del av organisasjonens arbeid. COPA ble stiftet i 1996 og har vært aktiv i kampen for en rettferdig fordeling av jorda i Aguán. Relasjonen med Norsk Folkehjelp ble opprettet i 2005 og omfatter blant annet støtte til organisasjonsutvikling, politisk påvirkning og finansiell støtte til aksjoner og transport.

En viktig del av arbeidet deres består i å undervise og holde verksted for lokale ledere. Man merker også at lederne i de forskjellige bondeorganisasjonene har en

Brigido Garcin mistet alt da politiet etter 12 år kastet han ut fra hjemmet og satte fyr på det.

Vidal Reyes har reist i flere timer for å delta på menneskerettighetskonferansen i Aguán. – Vi ønsker å dyrke jorda, sier han.

høy bevissthet om hvilke rettigheter de har og hvilke utfordringer de står overfor. Men kunnskapen sprer seg ikke alltid like enkelt til alle. At dette ikke er ideelt er organisasjonen klar over. – Vi mangler ressurser for å nå alle, forklarer Lionel, og understreker at de gjerne kunne tenke seg å drive med større program innenfor temaene menneskerettigheter, miljøbevissthet, demokratisering av naturressurser og kvinnefrigjøring. Radio-prosjektet, som er i oppstartfasen, er et forsøk på å bøte på dette.

En av de som har deltatt på kurs i regi av COPA er Santiago, som av frykt for represalier ikke vil oppgi etternavnet sitt. Om temaverkstedene i regi av COPA sier han at de både har vært interessante og viktige:

– Jeg har deltatt på flere av kursene. Før lurte landeierne oss. Men etter at vi har blitt kjent med våre rettigheter blir det vanskelig for dem å lure oss igjen. Kursene har fått oss til å våkne opp.

Som en av bosetningens ledere ble Santiago arrestert når politiet begynte med utkastelsene. Han ble arrestert uten arrestordre og holdt i 48 timer sammen med 20 andre bønder. For ham er kampen om jorda viktigere enn alt annet:

– Hvis vi taper denne kampen har vi ikke noe. Vi kjemper derfor av nødvendighet. Jorda er vår. Vi er honduranere. Vi har retten på jorda. Hvis vi dør i kampen fortsetter barna våre.

Jorda er en nødvendighet

TEKST OG FOTO Eirik Sjøvik

For mange i Honduras er tilgang på jord en nødvendighet for å overleve.

JORDKONFLIKTEN I HONDURAS springer ut av et paradoks. Hvordan kan et land så rikt på dyrkbar jord avle så mange fattige og sultne? Svaret ligger i fordelingen av ressursene.

Vidal Reyes (28) har reist i flere timer for å delta på menneskerettighetskonferansen i Aguán. Som medlem av urfolksorganisasjonen COPINH fra Intibuca, sør-vest i Honduras har han reist på tvers av landet for å være tilstede. Vidal er der for å vise solidaritet med kampen som bøndene i Aguán fører. For ham dreier kampen seg om å få myndighetene til å fortsette jordreformene som ble avsluttet på 70-tallet. Han ønsker en demokratisering av naturressursene. På spørsmål om hvorfor jordkampen er så viktig for ham, svarer han følgende:

– Det vi ønsker med jorda er å dyrke den. I Honduras er minstelønnen 5000 L i måneden. Det rekker ikke til å brødfø hele familien. Nå jobber jeg i byggebransjen, flere i familien min jobber på kaffeplantasjer. Dette er usikre jobber. Arbeid på kaffeplantasjene er sesongavhengig, mens byggebransjen er veldig opp og ned avhengig av om det finnes prosjekter. For å sikre at vi har tilgang på basisvarene mais og bønner låner vi derfor et jordstykke som vi jobber på fire måneder i året. Det er dyrt, men det er en nødvendighet for å få nok mat.

I Honduras eies størstedelen av jorda fortsatt av et fåtall rike landeiere med tette bånd til statsapparatet og hæren. I stedet for å dyrke basisvarer som mais og bønner for salg på det lokale markedet, bruker de jorda til dyrking av eksportvarer som banan, kaffe og palmeolje. Så selv om landbrukssektoren er relativt stor må Honduras likevel importere halvparten av basisvarene sine for å dekke befolkningens grunnbehov. Matvareprisene i Honduras er derfor de høyeste i Mellom-Amerika.

Som forsøk på å løse fattigdomsproblemet på landsbygda ble det på 70-tallet gjennomført store jordreformer som omfordelte jorda til fordel for de fattige bøndene. Reformprogrammene stoppet imidlertid opp på 70-tallet før de kom alle til gode. Med 90-tallets strukturtilpasningsprogrammer fortsatte skjevfordelingen. Jord som tidligere var holdt av til jordreformsformål ble nå kjøpt opp av rike landeiere.

Ifølge tall fra landbruksinstituttet i Honduras (INA) lever over 300 000 familier (1,5 millioner mennesker) i dag med liten eller ingen tilgang på dyrkbar jord. Matsikkerheten for de fattige i Honduras lider av dette. Kampen om jorda dreier seg derfor om å vinne tilbake retten til å bruke jorda for å sikre tilgangen på mat.

En gruppe Nicaraguanere graver grøfter til vannledningene på dugnad.

Vann- kampen

TEKST OG FOTO Helle Berggrav Hanssen

Vannloven er det viktigste vi har oppnådd, sier Esperanza Zoza, en kvinnelig vannaktivist i Nicaragua. Vannloven fastslår at vannkilder er offentlig eiendom som ikke kan privatiseres.

PÅ KARTET

CAPS ER LOKALE landsbykomiteer som arbeider for å sikre rent drikkevann og gode sanitærforhold. De ble til som følge av at staten ikke oppfylte behovene til folk på landsbygda, og som en reaksjon mot den økende privatiseringen av vann. I kommunen Muy Muy er det 49 CAPS, i departementet Matagalpa er det 550 og i det nasjonale nettverket rundt 5500. Ca. 35 000 frivillige er involvert og sikrer vann til rundt én million mennesker.

– Da jeg flyttet til min landsby fantes det ikke vann, forklarer Esperanza. – Vi mobiliserte folk, arrangerte arbeidsgrupper og offentlige møter om vannrettigheter. Vannprosjektet førte til at 29 hus fikk innlagt vann.

I dag er hun CAPS-koordinator for fylket Matagalpa, og sitter i styret for det nasjonale CAPS-nettverket. Hun har sølv i tennene og på fingrene, i ørene, rundt halsen og håndleddene. Stemmen er sterk og fast. Hun er vant til å snakke til store forsamlinger.

Den nasjonale vannloven fastslår at staten eier alle vannressurser i Nicaragua. Vann kan ikke privatiseres. Loven gir videre lokalsamfunnene rett til å forvalte

de vannkildene de er avhengige av.

– I de lokalsamfunnene der CAPS er etablert, jobber vi med å utnytte disse rettighetene, forklarer Esperanza. – I Muy Muy har vi sikret oss rett til tolv eiendommer ved å kjøpe land, mens i 30 tilfeller har eieren donert eiendommen til oss, sier Esperanza.

– CAPS er selvstendige. Vi er ikke underlagt noen! Esperanza slår hendene sammen. – Vår oppgave er å sikre folket god vannkvalitet. I tillegg til å sikre eiendomsretten, forvalter CAPS også vannkildene. Det betyr å sikre vannkvaliteten og vannforsyningen i landsbyen og å beskytte vannkildene ved å plante trær og sette opp gjerde rundt.

Nicaragua er et mannsdominert samfunn. Det byr på utfordringer å være kvinnelig aktivist. – Jeg leser mye og kjenner mine rettigheter. Det gjør det lettere for meg å forsvare kvinners rettigheter, sier Esperanza. – Men det er problematisk. Det finnes fortsatt menn som nekter kvinner å delta utenfor hjemmet. De ser på oss som udugelige og mener vi er skapt for å være hjemme. Hun sukker. – De av oss som er aktive, blir naturligvis kritisert for ikke å være

Da Esperranza Zoza flyttet til sin landby, satte hun i gang et arbeid som førte til at 29 hjem fikk innlagt vann.

ordentlige koner og mødre, men det er i ferd med å endre seg.

Esperanza fortsetter: – Jeg er stolt over at det er flest kvinner som deltar på møter i min landsby. Det sitter flere kvinner enn menn i de lokale utvalgene. Hun smiler og flekker sølvtennene. – Jeg er en kvinne som spiller en annerledes rolle og påtar meg andre typer ansvar. Jeg er ingen tradisjonell kvinne.

Ønsker lov mot gruvedrift

TEKST OG FOTO Nestor Napal og Eirik Sjøkvik

Gjennom protester og grasrotorganisering har miljøorganisasjoner i El Salvador klart å stoppe gullutvinningen. Det har kostet dem dyrt. Fire aktivister har blitt drept, flere har blitt utsatt for attentat og drapstrusler, og gruveselskapet Pacific Rim saksøker nå den salvadoranske staten for 77 millioner dollar.

PÅ KARTET

DANIEL IRAETA ER 75 år gammel og medlem av Miljøkomiteen i Cabañas (CAC). Han bor i Potrerillos, et av områdene påvirket av gruvedriften. Det som brakte ham inn i kampen var et besøk til et lokalsamfunn, der gruveindustrien hadde satt tydelige spor, i nabolandet Honduras.

– Jeg hørte om gruvedriften her hos oss for et par år siden. I utgangspunktet var jeg positiv. Selskapet kom og markerte opp jorda, lagde brønner og fortalte oss at de ville gi oss bedre hus. Mange var også fornøyde fordi de sa de ville skape arbeidsplasser. En dag møtte jeg noen medlemmer fra komiteen (CAC) som inviterte meg med til Siria-dalen i Honduras. Det var der jeg våknet opp. Vi så en ørken uten trær. Vi krysset fem tørre elver. Vi så folk som var syke på grunn av cyanid-forgiftning. De hadde blitt fortalt at de skulle bli omplassert, men det var en løgn. Jeg kom tilbake forandret, og ble med i komiteen.

Siria-dalen i Honduras har vært en vekker for miljøbevegelsen i regionen. Flere studier har vist farlige nivåer av cyanid og arsenikk i vann i nærheten av dagbruddet. Kort tid etter at gruva kom i drift begynte lokalbefolkningen å klage over hårtap, utslett, spontanaborter og døende storfe. Undersøkelser for å finne en forbindelse mellom disse skadelige

virkningene og tungmetaller fra vannet har imidlertid blitt tilbakeholdt av honduranske myndigheter.

ORGANISERING OG AKTIVISME

Miljøkomiteen CAC, en av Norsk Folkehjelps samarbeidspartnere, ble grunnlagt i 2005 i for å kjempe mot en søppelfylling i nærmiljøet. Den vokste kraftig da det kanadiske gruveselskapet Pacific Rim startet gulløking i området og lokalbefolkningen oppdaget at vannkildene deres tørket igjen, som et resultat av prøveboringen, og de hørte om konsekvensene av gruvedrift andre steder.

Cabañas er et fylke med mindre erfaring med sosial organisering enn andre deler av El Salvador, men CAC har lyktes i å spre informasjon, øke miljøbevisstheten, og mobilisere befolkningen til å delta i protester.

– Vi fortalte om skadene som gruvedriften kan ha for alle. Litt om litt har befolkningen fulgt etter. Men det er fortsatt flere i lokalsamfunnet som er for gruvedriften, sier Iraeta.

Ettersom protestene deres vokste fikk CAC nasjonal oppmersomhet. Komiteen spilte en viktig rolle når regjeringen i 2008 besluttet å ikke gi Pacific Rim tillatelse til å sette i gang utvinningsfasen av gruvevirksomheten. Begrunnelsen var at de ikke hadde presentert en til-

→ CAC hjalp meg å våkne opp i forhold til forurensingen gruvedriften førte med seg, sier Daniel Iraeta.

↘ Nummer to på bildet fra venstre er menneskerettighetsaktivisten og lederen av CAC, Francisco Piñeda, omkranset av nære medarbeidere.

↓ Det er livsfarlig å være aktivist i El Salvador. Dette er livvakten til Francisco Piñeda

fredsstillende miljøkonsekvensanalyse. Svaret fra det kanadiske selskapet var et erstatningssøksmål pålydende 77 millioner dollar.

VOLD MOT AKTIVISTENE

I 2009, i kjølvannet av regjeringens avgjørelse, ble to av lederne og et medlem av CAC drept i separate hendelser. I juli 2011 ble enda en aktivist funnet død etter å ha vært forsvunnet i nesten to uker. Aktivistene hadde før de ble drept motatt drapstrusler knyttet til deres kamp mot gruveselskapet, men politiet rettet aldri etterforskningen i den retningen.

For komiteen var drapene et hardt slag, både på grunn av de menneskelige tapene, men også fordi lokalbefolkningen ble skremt. I en periode unngikk mange å delta i CACs aktiviteter, men i dag er det CAC-grupper i over 20 lokalsamfunn.

INTERNASJONAL RETTSAK

Målet for CAC og andre miljøbevegelser i El Salvador er å fremme en lov som forbyr gruvedrift i landet. Men de står overfor store hindre. Saken blir behandlet av Det internasjonale senteret for løsning av investeringstvister (ICSID), tilknyttet Verdensbanken. Lokale rettsinstanser kan omgås på grunn av spesifikke klausuler i frihandelsavtalen CAFTA som beskytter investorers rettigheter.

Søksmålet er ikke det første av sitt slag, men følger mønsteret til en sak fra Mexico som ble avgjort i 2000. Under NAFTA-avtalens nesten identiske bestemmelser lyktes Metalclad i sitt søksmål mot de mexikanske myndighetene. Erstatningen på 15,6 millioner dollar ble tildelt Metalclad etter at de hadde blitt nektet byggetillatelse for et deponi for farlig avfall på et område som allerede inneholdt 20 000 tonn giftig avfall.

En dom i favør av Pacific Rim kan sette presedens innenfor CAFTA-området mot lokale miljøhensyn i favør av internasjonale økonomiske interesser. En slik dom vil også kunne ødelegge mulighetene til å forby gruvedrift i El Salvador.

For Iraeta, er saken imidlertid klar: – Vi dro til San Salvador og forklarte hvor viktig det ville være å ha en lov som forbyr gruvedriften for alltid. Men, hør: Med eller uten loven, de er ikke velkomne her.

FAKTA

MILJØKOMITEEN I CABAÑAS for forsvar av vann og kultur (Comité Ambiental de en defensa del Agua y la Cultura) er en grasrotorganisasjon med representanter fra flere lokalsamfunn i fire kommuner i Cabañas-provinsen, nord i landet.

Organisasjonen ble etablert i 2005 for å kjempe mot en søppelfylling nærmiljøet. Derfra har de vokst til å bli aktive i motstanden mot åpen gruvedrift. De samarbeider med andre organisasjoner i landet som protesterer mot metallgruver, og kjemper for retten til å leve i sunne omgivelser. Likestillingsperspektivet er foreløpig svakt utviklet. Norsk Folkehjelp har støttet arbeidet deres for organisasjonsutvikling og skole-ring siden 2006. På grunn av sitt engasjement mot gruvedrift har fire ledere fra organisasjonen blitt drept mellom 2009-11. I 2011 vant CAC Goldmanprisen for sitt engasjement.

EVRY

**Norges Veteranforbund
for Internasjonale Operasjoner**

Savner du kameratskapet fra internasjonal tjeneste?

Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner er en upolitisk og frivillig organisasjon for militært personell som har deltatt i internasjonale operasjoner, deres pårørende og andre som slutter opp om NVIOs arbeid.

NVIO er det største veteranforbundet, med 7 700 medlemmer og 53 lokalforeninger over hele landet.

NVIO driver et omfattende, frivillig, forebyggende arbeid blant veteraner, ved siden av å arrangere medlemsmøter, og være en profesjonell interesseorganisasjon for alle veteraner fra utenlandsoperasjoner og deres pårørende. Vi arrangerer også åpne Veterantreff 30 steder i landet.

Bli medlem av NVIO

Du vil få mulighet til å gjenoppleve kameratskapet og fellesskapet med dine kolleger fra utenlandsoperasjonen. Bevare kontakten og det gode vennskapet som er bygget opp med dine kolleger og venner fra tjenesten. Få mulighet til å snakke om dine opplevelser med andre som vet hva du snakker om!

Dessuten får du:

- Medlemsbladet Sjekkposten 6 ganger i året
- Bli med på medlemsmøter, foredrag/temakvelder og veterantreff
- Bli med på stevner, arrangementer, gjensynstreff, turer/utflukter
- Bli med i aktivitetsgrupper som MC-gruppe, veterankompani, turgruppe, eller vær med på å starte nye aktivitetsgrupper
- Ulike medlemsfordeler

**Meld deg inn via våre nettsider www.nvio.no
eller ring oss på telefon 2309 3840**

samhold • erfaring • styrke
www.nvio.no

Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo

Norges
Rederiforbund
Norwegian
Shipowners'
Association

ROOFS FOR LIVING

HANDEL OG KONTOR I NORGE

Musikernes fellesorganisasjon
www.musikerorg.no

Aktietrykkeriet a.s

www.aktietrykkeriet.no • Tlf: 63 88 73 00

Ingar Pettersen & Co as

Rådgivere i bedriftsutvikling og styring

**Norsk
Protein**

– ledd i næringskjeden

www.norskprotein.no

– mer enn et fagforbund

Harald Schultze
Tønsberg

UNIT4
AGRESSO

GAMBIA

15. nov - 1. des 2012

Opplev ekte Gambia

I tillegg til fantastiske strender vil vi få en eksotisk tur inn til den lille landsbyen Sutukoba hvor vi har drevet bistandsarbeide i flere år. **kr 12 990,-**

KAMBODSJA

16. - 30. jan 2013

Fordums storhet - Pol Pots skygge - Fremtidshåp

Vi møter vennlige og gjestfrie mennesker som til tross for krig og fattigdom ser fremover. Vi besøker storslagne palasser, templer og Killing Fields etter Røde Khmers ofre. **kr 17 990,-**

Aktive Fredsreiser TRAVEL FOR PEACE

Risør, tlf. 37 15 39 00 / 95 23 81 99, kontor@aktive-fredsreiser.no
www.aktive-fredsreiser.no

Norsk Folkehjelp takker for
støtten fra lokale klubber og foreninger

Norsk
Tjenestemannslag

Fellesforbundet

NTL Norsk
Medisinaldepot Avd. 54

NTL Mattilsynet

Fellesforbundet
marinestasjonens
Fagforening

NTL Fiskeridirektoratet

NTL Folkehelseinstituttet

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

NTL Skatt

EL&IT
FORBUNDET

Tofte og Hurum
Fagforening

NTL
Norges Idrettshøyskole

EL & IT
Elektroarbeidernes
Fagforening

Avd. 850
Oslo Grafisk Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

OM NORSK FOLKEHJELP

NORSK FOLKEHJELP ER fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær minerydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 9500 medlemmer i Norge og 2400 ansatte i over 35 land.

OM APPELL

APPELL ER ET fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionkontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionkontoret.midt@npaid.org

REGION VEST

Teatergt. 34, 5010 BERGEN
regionkontoret.vest@npaid.org

REGION SØR-VEST

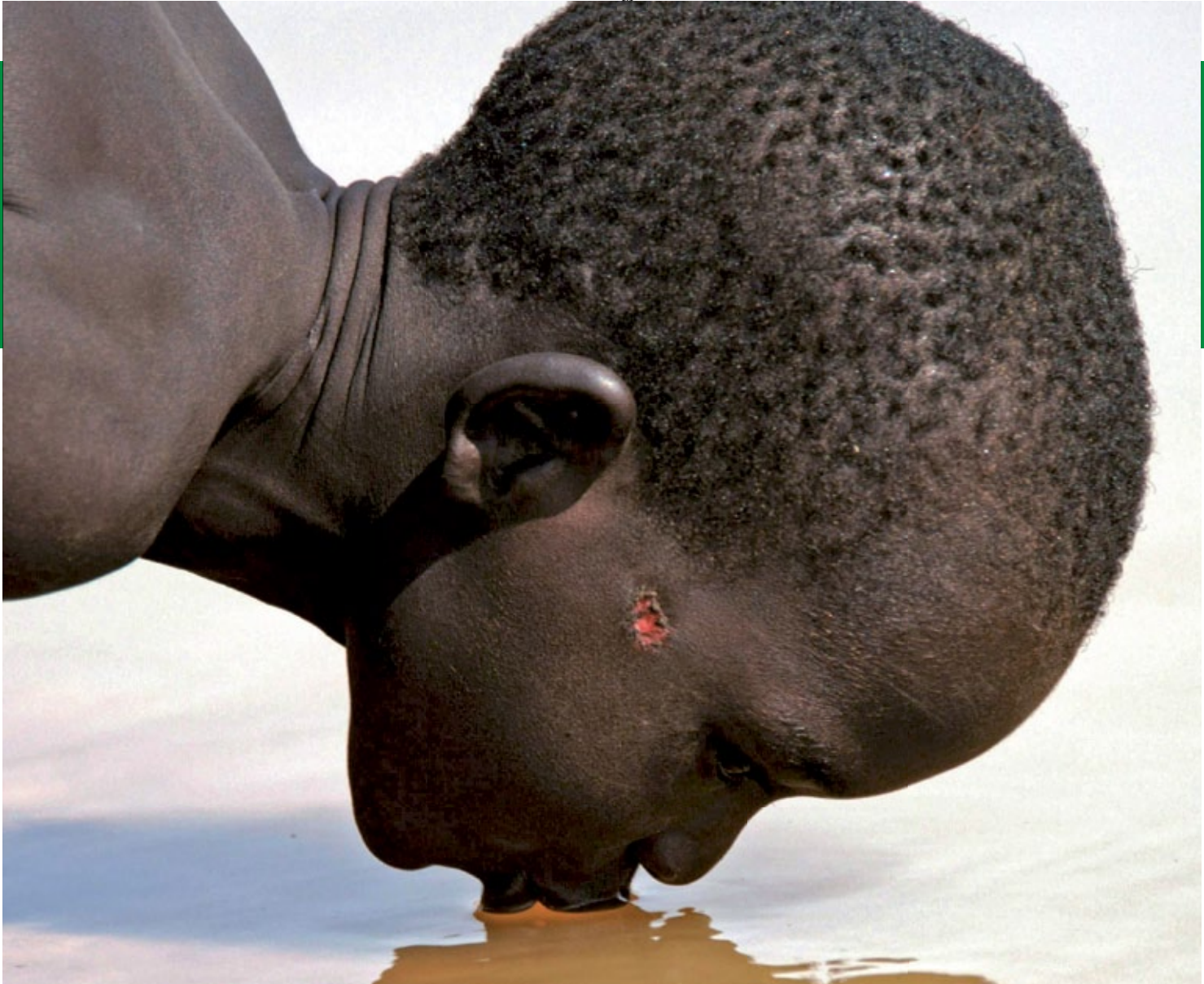
Folkets Hus, Jens Zetlitzgt. 21, 3. etg.
4008 STAVANGER
regionkontoret.sor.vest@npaid.org

REGION SØR-ØST

Farmannsveien 3, 3111 TØNSBERG
regionkontoret.sor.ost@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionkontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Rettferdig tilgang til naturressursar i Sudan

Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn.

Industri Energi støttar Norsk Folkehjelp sitt arbeid i Sudan, og bidreg med 1 million kroner over ein 4-års periode. Norsk Folkehjelp samarbeidar med lokale styresmakter og partnerar i Sør-Sudan for å sikre folk rettferdig tilgang til naturressursar. Det er også viktig å styrkje folket sin rett til å delta i politiske prosessar. Målet er å bidra til utvikling av eit politisk rammeverk der lokalbefolkninga kan vere med å bestemme korleis ressursane vert fordelt. Det er ein direkte samanheng mellom fattigdom og mangel på kontroll over naturressursar som land og vatn. I Sudan-programmet bidreg Industri Energi til sosial og økonomisk utvikling.

Norsk Folkehjelp
Solidaritet i praksis